

Het Koloniaal Weekblad

ORGAAN DER VEREENIGING „OOST EN WEST”

ADRES VOOR REDACTIE EN ABONNEMENTEN:
Vereeniging „Oost en West”, Heulstraat 17, Den Haag
Telefoon 14519, Postgiro 14574

Opggericht 21 Maart 1900
door Kolonel
G. E. V. L. VAN ZUYLEN

ADRES VOOR ADVERTENTIËN:
N.V. Drukkerij Ten Hagen, Nobelstraat 20, Den Haag
Telefoon 11987 en 11988, Postgiro 17280

HOOFDVERTEGENWOORDIGER IN NED.-INDIË:
Mr. K. FAUSER, Tandjong Balei, Sumatra's Oostk.

„Het Koloniaal belang is
een algemeen
Nederlandsch belang”

BIJ CORRESPONDENTIE DEN NAAM VAN HET BLAD
TE VERMELDEN

DIT BLAD LIGT TER RAADPLEGING EN LEZING OP DE LEESTAFELS DER OOST- EN WEST-INDISCHE MAILBOOTEN EN DER
VOORNAAMSTE SOCIETEITEN, HOTELS, CAFE'S EN LEESINRICHTINGEN, ZOOWEL HIER TE LANDE ALS IN OOST- EN WEST-INDIË

DEN HAAG
TELEF. 36777

„AU PARADIS” Firma WEBER
& BARTELS

Salon de Coiffure pour Dames

TOUSSAINTKADE 2 bij de Prinssestraat - Tramhalte lijnen 2 en 3

PERMANENT HAIRWAVING, systeem Nestle, New-York

Schoonheids- en Anti-zenuwmassage - Moderne Haarwerken - Haarverven systeem Henné - Manicure
Bediening door geroutin. Kappers - Man spricht Deutsch - On parle français - English spoken

Dansinstituut STATENKWARTIER
EWY DE CLERQ

FRANKENSTR. 5 - DEN HAAG - TEL. 53506

Moderne Dansen
Privé lessen en Clubs

Plastiek, Ballet, Heil- en Schoonheids-gymnast.

Kleine Kinderkursussen met
individueel onderwijs.

HOUD: Inleiding bij het nieuwe propaganda-blad
„Oost en West”. — Een halve stap in de goede
richting, door C. K. Kesler. — Het boek van Raffles,
door J. A. Loebèr Jr. — Van Week tot Week. —
Persoverzicht uit de Ind. Bladen: I. Uit de Europ.
Pers. II. Uit de Int. Pers. III. Uit de Chin. Pers.
— Oost- en West-Ind. Literatuur-Overzicht. — Boek-
bespreking (Bali en Lombok). — Suriname. — Cu-
racao. — Uit den Verren Vreemde. — Berichten
Afd.: I. Nijmegen, II. Utrecht. — Mededeelingen:
Van het Dag. Bestuur, II. Van het Informatie-
bureau. — Mutatiestaat van 28 Dec. tot 4 Jan. 1927

Inleiding bij het nieuw propagandablade van „Oost en West”.

Het netvlies van het oog verricht te beter zijn
naar gelang het zintuig zelf gezonder is.
De lijn welke door het wereldbestel loopt,
oorzaak dat Westersche oogen het Oosten thans
inderdier ziele dan in het verleden, al is het dan
niet als in een spiegel. Niet langer worden
vreemde landen beschouwd als aanhangsels,
maar, als wat ze zijn, deelen van een geheel. Onze
bestrijkt een uitgestrekt, rijk gebied dat de
westerling betreedt niet als voorheen om er zich
spoedig mogelijk te verrijken en daarna weer
spoedig het land den rug toe te draaien, neen,
burger zijnde, begeeft hij zich derwaarts, ge-
hij naar een ander deel van den Staat zou
omdat hem daar gunstiger levenskansen ge-
worden, het zijn aldaar hem aantrekt of
dat zijn ambt of betrekking in het Staatswezen
daarbuiten, een verblijf in gindsche gewesten
nodig maakt.

Onder welke dezer categoriën hij valle — er zijn
meerdere — voor ieder Nederlander ontsluit
in Indië een wijdere horizon dan in het
land denkbaar ware, dientengevolge ziet hij
en einde in de ruimste beteekenis vrucht-
baar en werkzaam te zijn, hooger eischen gesteld
geest en naar lichaam. Zoo zal zij zich
diepgaande studie van land en volk opgelegd
wordt. Nu is hij aan de bron, welke hem het levens-
water biedt. Ongetwijfeld zal het hem te stude ko-
men zoo hij daarvan reeds een voorproef gehad
in het vaderland, want naarmate hij zich ken-
kent in het buitenland en volk heeft eigen gemaakt, naar
naarmate zal hij zijn wienken breder kunnen uit-
voeren, zal hij beter slagen.

Daartoe staan hem hier te lande meerdere mid-
delen ten dienste: het onderwijs — aanschouwelijk
— op de scholen, de boeken in openbare lees-
zalen en bibliotheken, voorlichting van bijzondere
vereenigingen en vereenigingen. Onder deze laatste
de Vereeniging „Oost en West” een voor-
name plaats. Zij beoogt het onderhouden en ver-
sterken van den band tusschen de Europeesche en
Overzeesche deelen van het Rijk der Nederlanden.
Zij tracht dat doel allereerst te bereiken door de
verspreiding van populaire kennis over Oost en
West-Indië onder het Nederlandsche Volk. Tot dat

volk behooren behalve zij op wie hiervoren gedoeld
wordt — eenige duizenden — alle mannelijke en
vrouwelijke inwoners van ons land en alle Neder-
landers in het buitenland gevestigd. Zij allen heb-
ben belang bij een goede verhouding tusschen de
deelen van het Rijk, in- en buiten Europa. Dat
belang nader aan te duiden valt thans buiten het
kader dezer regels, al kan men het nooit genoeg
doen en geschiedt dan ook herhaaldelijk te dezer
plaatse. Ditmaal moge alle de zoo even genoemde
gewezen worden op de beteekenis van een ver-
eeniging als deze, welke er zoozeer toe bijdraagt —
het is een oordeel van meest bevoegde zijde — het
besef van de groote belangen om welke het gaat, te
verhelderen en deze zelve daardoor te behartigen
en te versterken.

In het licht der jongste gebeurtenissen is het
nu meer dan ooit noodig dat hier te lande een
macht ontsta die een kracht is en waartoe door
kennis de grondslag gelegd wordt, om weerstand
te bieden aan alles en allen wat en wie afbreuk
doet aan een goede verhouding in welke een
levenselement gelegen is voor Nederland en de
Indië, beide.

Met deze inleiding bij het nieuwe propaganda-
blad in hetwelk de beginselen der Vereeniging
neergelegd zijn, worde volstaan. De kennismaking
ervan moge hen, die nog niet aangesloten zijn,
tot toetreding bewegen. Oost en West, als zoodanig
heeft uiteraard, in politicus geen kleur; hare leden
hebben de hunne. Zij staat boven de partijen en
vermijdt daardoor verdeeldheid. Zij heeft ook niets
van doen met alle andere schakeeringen op het
gebied van leven en maatschappij. Met uitzonde-
ring van de „Umsturzbende”, voor welke de ver-
eeniging trouwens geen gading is, zijn allen wel-
kom. Allen die haar doelstelling beaamen, dat zijn
allen die het goed meenen met Nederland, Oost-
en West-Indië en die daarvan ook willen doen
blijken. — Wordt lid!

Het nieuwe propaganda-blade luidt aldus:
De Vereeniging „Oost en West” beoogt het on-
derhouden en versterken van den band tusschen
de Europeesche en Overzeesche deelen van het
Rijk der Nederlanden, door het bevorderen van
hun zedelijke en stoffelijke, gemeenschappelijke
zoo wel als bijzondere belangen.

Zij neemt derhalve stelling tegen verderfelijke
invloeden, die zoo wel in Oost-Indië als hier te
lande aansturen op een verbreking van het Rijks-
verband.

Voor zooveel dit binnen haar werkingsfeer ligt,
werpt zij daartegen een dam op door de bevoor-
dering van al datgene op zedelijk en stoffelijk gebied
wat de Overzeesche deelen met het Europeesch
onderling verbindt.

Zij bezigt daartoe verschillende middelen:
In de eerste plaats verspreidt zij populaire ken-
nis van ons Overzeesche gebied onder het Neder-
landsche Volk door voordrachten, lezingen, ten-
toonstellingen, enz.

Van de hieronder volgende organen der Vereeni-
ging worde in het bijzonder genoemd het *Koloniaal
Weekblad*.

Hoogere Burgerschool

5-jarige Cursus
(m. voorbereidingsklassen)

Instituut „Wullings”
VOORSCHOTEN

In verband met het Koninklijk Besluit van
13 Nov. 1923 is de afd. H.B.S. in Sept. 1924 na
een gemeenschappelijke 1ste, 2de en 3de klasse
gesplitst in TWEE AFDEELINGEN:

- a. Wis- en Natuurkundige afdeeling
- b. Literair-Economische afdeeling

Kost- en Schoolgeld f 1800.- t. f 2000.-

Tot heden slaagden:

276 leerlingen voor EIND-EX. H.B.S.
5-jar. C. (Wis- en Natuurf. Afd.)

In Juli 1924 24 leerlingen (van de 24) voor
Eind-Ex. H.B.S. 5-jar. curs. (Wis- en Nat. afd.)

In Juli 1925 21 leerlingen (van de 23) voor
Eind-Ex. H.B.S. 5-jar. curs. (Wis- en Nat. afd.)

In Juli 1926 23 leerlingen (van de 27) voor
Eind-Ex. H.B.S. 5-jar. curs. (Wis- en Nat. afd.)

In Juli 1926 7 leerlingen (van de 8) voor
Eind-Ex. H.B.S. 5-jar. curs. (Litt.-Econ. afd.)

Bij de instelling van het School-Eindexamen
werd het Instituut „Wullings” in 1921 aange-
wezen als een H.B.S. met 5-jarigen cursus over-
eenkomstig artikel 45-tredecies der Middelbaar-
Onderwijswet.

Voorschoten, Juli 1926.

De Directeur: H. WULLINGS

Fa. H. M. J. VAN DUIJNE

HOFLEVERANCIER OPGERICHT Ao. 1875
 KEIZERSTR. 165, SCHEVENINGEN
 TEL. 50215 POSTCHEQUE EN GIROD. No. 52106

VLEESCHHOUWERIJ

SPECIALITEIT IN

RUND-, KALFS-, LAMS-, VARKENS-
 VLEESCH EN FIJNE VLEESCHWAREN

BREEKT MET DEN OUDEN SLEUR
 VERWARMT MET

LW INTERIEUR

A. SCHRÖDER & Co.

GROENMARKT 25-26-28
 's-GRAVENHAGE — TELEFOON 16173

Wij ruimen op gedurende

JANUARI

Eene groote partij:

Wollen-, Dons- en
 Molton-dekens
 Stores-, Glas- en
 Overgordijnen

Enkele massief eiken

Slaap-
 kamerameublementen

Den geheelen voorraad

Japan- en Chinamatten

ook per Meter

ALLES TEGEN ONGEKEND LAGE PRIJZEN

1e EN 2e ETAGE

LIFT

RADIO ONTVANG-INSTALLATIES

worden tegenwoordig in een zoo groote verscheidenheid en soorten aangeboden en gemaakt, dat het een leek vrijwel onmogelijk is te besluiten, welk toestel men zal kiezen. De door ons gefabriceerde toestellen voldoen aan zeer hooge eischen en wij geven een **onbeperkte garantie** op elk toestel wat constructiefouten betreft. Mocht U een toestel wenschen aan te schaffen laat U ons dit dan even weten, en wij zullen U **vrijblijvend** zonder eenige verplichting offerte maken alsmede demonstreeren.

FABRIEK EN LABORATORIUM VOOR RADIO
 TECHNISCH ONDERZOEK

Alexanderlaan 25 5301
 Hilversum - Tel. Int. 1630
 Directie: BONTEKOE IRVING

Voor jongedames met diploma M. U. L. O., H. B. S. of Gymnasium bestaat gelegenheid om opgeleid te worden tot

PARTICULIER SECRETARESSE

Spreekuur dagelijks 10-12, 2-4 en 8-9. Prospectus gratis ook voor de afdelingen
 HANDELSDAGSCHOOL, TYPEN, STENO, TALEN, BOEKHOUDEN. Instituut

SCHOEVEERS

Stadhoudersplein 3, DEN HAAG
 Telefoon 52594

Het Koloniaal Weekblad is een betrouwbare gids en vertolkt mede de in O.- en W.-Indië heerschen- de rechtmatige gevoelens en verwachtingen, ver- band houdende met de evolutiën op maatschappelij- k en economisch gebied, en geeft een overzicht van de geschriften welke over O.- en W.-Indië, vreemde nederzettingen en verre landen, ver- schijnen.

Om ons doel te bereiken is moreele en finan- cieele steun onmisbaar; beide worden verleend door toetreding als lid of als begunstiger, waartoe het hier aangehechte intekenbiljet moge dienen. Sluit U dus aan bij de Vereniging „Oost en West”, Telefoon 14519.

's-Gravenhage, 1 Januari 1927.

Het Hoofdbestuur:

R. ZUYDERHOFF, Voorzitter.	} Dagelijks Bestuur.
F. VAN PESKI, Onder-Voorzitter.	
F. H. W. J. R. LOGEMAN, Lid.	
F. H. A. VAN DER BRUGH, Secr.-Peningm.	
Jhr. Dr. C. G. S. SANDBERG.	
G. C. VAN DEN WALL BAKE, A'dam.	
E. ROODHUIJZEN, Amersfoort.	
J. C. BAARS, Apeldoorn.	
Mr. J. HUGES, Arnhem.	
W. F. J. KROON, Breda.	
Dr. H. H. ZELJLSTRA Fzn., Deventer.	
Ir. J. D. RUIJS, Enschedé.	
J. FRANKE, Groningen.	
H. F. WAGENAAR REISIGER, Haarlem.	
J. A. VAN HAMEL, Leiden.	
F. E. LUITJES, Nijmegen.	
Z. G. Ph. MARCELLA, Rotterdam.	
H. SOMERMEIJER, Utrecht.	

Eenige der bijzondere organen van „Oost en West”.

Het Koloniaal Weekblad wordt door de Vereeniging uitgegeven en verspreid met het doel een onbevangen oordeel te geven op cultureel en maatschappelijk gebied.

Het Informatie-Bureau staat ten dienste van hen die geneigd zijn een werkkring te zoeken, voor zich, hunne kinderen of pupillen in Oost- of West-Indië. Leider: H. J. A. Raedt van Oldenbarnevelt, Oud-Resident, Heulstraat 17, Den Haag, Telefoon 14519. Bureau van 10 tot 12 uur v.m. en van 2.30 tot 4 uur n.m.

Door de zorg van dit bureau wordt een serie boekwerkjes uitgegeven over Staats- en particuliere betrekkingen in O.- en W.-Indië, alsmede over andere koloniale onderwerpen, alle vermeld in het Koloniaal Weekblad.

De Leeszaal in het gebouw der Vereniging, geopend van 10 uur voormidd. tot 4.30 u. namiddag voor raadpleging, lezing en inzage van de voornaamste Oost- en West-Indische maand-, week- en dagbladen, alsmede tijdschriften, periodieken en boekwerken op Koloniaal gebied.

Het Tehuis voor Indische Studenten voor alle landaarden. Directeur J. C. Hietink, Oud-Inspecteur van het Inlandsch Onderwijs, Prins Mauritsplein 23, Den Haag. Telefoon 50752.

Het Tehuis voor Nederl.-Indische bedienden, genaamd „Persinggahan”. Directeur: F. de Munnik, van Boetzelaerlaan 2, Den Haag. Telefoon 50248. Voor tijdelijk onderkomen, arbeidsbemiddeling, hulp en raad.

Het Centraal-Comité voor Opleiding van Indische Jongelieden, samenwerkend met de van Gouvernementswege ingestelde „Voorlichtingscommissie” te Batavia. Inlichtingen worden verstrekt door den Raadsman voor Studeerenden bij het Ministerie van Koloniën, L. C. Westenenk, Oud-Lid in den Raad van Indië, zoomede door den Directeur van het Tehuis voor Indische Studenten voornoemd (Prins Mauritsplein 23).

De Commissie voor West-Indië, onder Voorzitterschap van Prof. Dr. Ph. C. Flu, ter voorlichting op maatschappelijk en cultureel gebied; Heulstraat 17, Den Haag, Telefoon 14519.

De Permanente tentoonstelling van voortbrengselen op het gebied van N.-I. Nijverheid, Kunstnijverheid en Huisvlijt, in het perceel „Boeatan”, Heulstraat 19, Den Haag, Telefoon 14695.

Pres. de Douair. Jhr. O. van Beresteijn—Tromp.

H.H. SECRETARISSEN der afdelingen worden er nogmaals beleefdelijk aan herinnerd dat in de verschillende rubrieken van het K.W. steeds namen voorkomen van personen die in aanmerking komen om voor het lidmaatschap der Vereeniging te worden aangezocht.

Een halve stap in de goede richting

Een paar weken geleden is er een oproeping gedaan voor hoofdonderwijzers te Paramaribo. Inderdaad, die was hoog noodig, wil men het onderwijs aan de voornaamste inrichting in Suriname weer brengen op het peil, waarop het een vijftiental jaren geleden stond. Daartoe is in de allereerste plaats noodig vervanging van diegenen, die in loop der jaren de kolonie verlieten wegens beëindiging van diensttijd of om andere redenen, doch minstens gelijkwaardige Hollandsche leerkrachten. Sedert een reeks van jaren is dat niet geschied: laatste Hollandsche leerkracht kwam in 1915 Paramaribo aan en sindsdien zijn alle vacante plaatsen, die zich achtereenvolgens voordeden, aangevuld door overplaatsing van inlandsch personeel. Dat dit een, zij het door de omstandigheden geboden, toch hoogst onvoldoende maatregel was, zal wel geen uitvoerig betoog behoeven. Hoogst onvoldoende vooral, daar in het gehalte van dat personeel een sterk dalende lijn te bespeuren is. Tot voor eenige jaren waren althans eenige van de inheemsche leerkrachten aan de Hendrikschool in de hoofdplaats in het bezit van enkele akten, die in Holland behaald waren. Onder de onlangs overgeplaatsten zijn er echter, die aan dien o.i. onontbeerlijken eisch zelfs niet voldoen en alle onderwijsbevoegdheden, in Suriname zelf behaald bezitten. Het Koloniaal Bestuur is hierbij wel geïnteresseerd, „bonne mine à mauvais jeu” te maken. De bestaande school dient in stand gehouden te worden, al was het maar alleen met het oog op uitgezonden ambtenaren, die er aanspraak op kunnen maken, in hunne overzeesche omgeving hunne kinderen onderwijs te kunnen verkrijgen. Dat, althans in de hoofdplaats, niet al te ver achter staat bij het onderwijs hier te lande. Maar in stand houden is nog niet gelijk aan op peil houden. Voor het laatste is het stoppen van ceterane gaten in de formatie met onvoldoend bevoegden niet voldoende.

De bovenvermelde oproeping nu is een poging om althans in het meest nijpende gebrek te kunnen voorzien. Of zij echter succes zal hebben, wagen wij ten zeerste te betwijfelen. Dank zij de laatste wijziging der tractementsregeling is de salariering der uit te zenden hoofdonderwijzers zeer zeker niet onaantrekkelijk te noemen. En in een ander opzicht is er een halve stap, maar ook niet meer dan een halve in de goede richting gedaan, die leidt naar opheffing der achterstelling van uitgezonden bij inheemsch personeel. Hij bestaat hierin, dat voor uitgezondenen diensttijd bij het onderwijs hier te lande of in de koloniën voor de aanspraken op periodieke tractementsverhoogingen ten volle worden in rekening gebracht. Vroeger telden dergelijke dienstjaren slechts voor de helft mede. Dat is iets maar het is niet genoeg. Wat eraan ontbreekt is dit, dat deze nieuwe bepaling geen betrekking heeft op de vaststelling van het pensioen; bij de berekening daarvan komt diensttijd vóór de benoeming bij het onderwijs in Suriname nog steeds slechts voor de helft in aanmerking. Er zullen wel overwegende bezwaren geweest zijn, die beletten, dat deze ontbrekende helft van den stap in de goede richting gedaan werd. Maar die bezwaren zullen vermoedelijk de kans zeer verkleinen, dat zich geschikte sollicitanten aanmelden. Want voor de inheemschen telt hun geheele diensttijd voor de berekening van hun eventueel pensioen mede, terwijl zij ook in andere opzichten in de onderwijsverordening met uitgezondenen geheel gelijkgesteld worden. Het ware werkelijk te wenschen, dat alsmede de tweede helft van den stap in de goede richting gedaan kon worden; uitgezondenen dienen behalve de minste op gelijken voet met inheemschen behandeld te worden; de eersten bij de laatsten achter te stellen heeft in dezen zeer zeker geen zin.

Nieuwer-Amstel, December 1926.

C. K. KESLER

C. HOOGENDOORN BOUWT HEERENHUIZEN

op Duinzicht, vrije grond, in prijzen van f 11.500 tot f 25.000
volgens ontwerp van de Architecten VERSCHOOR en VAN DER WEELE

Inlicht.: Directieket einde Oostduinlaan en Iepalaan 201, Den Haag: Tel. 15167 en 33227

Het boek van Raffles

door
J. A. LOEBÈR Jr.

Het is al vele jaren geleden, dat ik het standaardwerk van Raffles¹⁾ in handen had en eerst onlangs heb ik het mij, dit boek in een Duitsche universiteitsbibliotheek (Bonn) te vinden. Een boek uit de oude doos, bijna vergeten, slechts geëerd door een heel, 'n heel klein kringetje, dat men hoofdelijk tellen kan en naar het schijnt, zoo onbetekenend, dat in het Java-artikel van den eersten druk der Encyclopaedie van Nederl. Indië Raffles onder de Java-literatuur ontbreekt en eerst in het derde deel een passende hulde ontvangt.

Maar al is het oud, hoe mooi blijft het in illustratief opzicht! Al dadelijk de titelplaat; Raden Rana Dipoeira die Raffles naar Engeland vergezelde, is een verrassing en eveneens de vele gravures van Hindoe-oudheden. Men zie bijv. in het tweede deel de wondermooie gravure van J. Mitran van Tjandi Sewoe, het naar Engeland meegenomen godinnebeeld van Singasari, evenals de Boeddha-hoofden meesterlijk in lijn weergeven, de onbegrijpelijk nauwkeurige gravures van Doerga en Ganeca in het tweede deel, beide van J. Swaine, zoo precies gedaan, dat onze zeer moderne reproductie-technieken het erbij moeten afleggen.

Ook zijn het de gekleurde platen, die dit mooie boek bekorend doen zijn, typen uit het Javaansche leven; geen fantasie-beelden, zooals veelal in oude boeken, doch vrijwel streng d'après nature geteekend, uitgevoerd in een eigenaardige, stemmige kleurpauze. Kostuumbeelden, die nog waarde hebben en die men als de batik's zou kunnen bepalen. Men zie bijv. den voornamen Javaan in hofdracht met de hoog-opgetrokken dodot, die het achter been bloot laat met den traditioneelen broek van ljinde, het naakte bovenlijf met boreh „geschminkt“, 't is wellicht alleen de dansmeid, die onging, die wat al te veel springt.

En zonder schoolmeesterig te zijn weet William Daniell een passende entourage voor zijn sujetten te vinden. Overal de weelderige natuur, somberder en groen dan de onze. Achter den hoveling bijv. een pendopo op den achtergrond. Kleine wachthuisjes voor de padi-velden achter den gewonen Javaan. Naast de Javaansche vrouw het traditioneele rijstveld, in de verte het typische Javaansche huisje en buffels met den pedati. Achter den Javaan in oorspronkelijk kostuum met een groot parang-patroon een Europeesche benteng. Allemaal kleinigheden, doch die vrij zeker aanduiden, dat de kunstenaar in Indië gewerkt moet hebben.

In 1811 wordt Java door de Engelschen bezet en den 18 Sept. 1811 Thomas Stamford Raffles — zoon van een Hollandsche moeder — benoemd tot Luitenant-Gouverneur van Java en onderhoorigheden. Tot den 11 Maart 1816 bekleedt hij die veelzeggende betrekking en keert naar Engeland terug in Oct. 1817 als Sir tot Luit.-Gouv. van Bencoolen benoemd te worden. In den korten regeeringstijd op Java zet hij blijkbaar alle man aan het werk om gegevens te verzamelen, doch kijkt tevens danig uit zijn oogen, wat uit zijn tekst levendig blijkt, en reeds in 1817 verschijnen de beide kloekendeelen met 479 en 548 bladzijden. En al mocht de samenvatting in het derde Encyclopaedie-deel „is misschien met eenige overhaasting samengesteld“, waarheid bevatten, dan is toch de verschijning van dit naar monografische behandeling strevende boek vooral op koloniaal gebied een ongewoon wonder. Een daad, waartoe alleen een buitengewoon geniaal man in staat is.

Hij behandelt den aardrijkskundigen toestand van Java, den landbouw, de nijverheid, den handel in en buiten Java, het inlandsche bestuur, hof- en volksgebruiken, taalkundige beschouwingen, literatuur, kunst en astronomie. In het tweede deel de religie en Hindoe-oudheden, de geschiedenis van Java tot de komst der Mohammedanen en daarna. In bijlagen zijn er, die over de ongezondheid van Batavia handelen, proclamaties, woordenlijsten, verhandelingen over Celebes en Bali. In het kort gezegd de poging van een veelzijdig man om een zoo goed mogelijk beeld van Java en de Javanen te geven, die hij in zijn opdracht een „amiable and ingenious people“ noemt.

¹⁾ The history of Java by Thomas Stamford Raffles. Vol. I and II. Londen 1817; herdrukt in 1830, in het Fransch vertaald in 1824, in het Nederlandsch in 1836.

In de opdracht van zijn boek en in het voorwoord is Raffles soms de onvervalschte Engelschman. Op blz. XII heet het „The English came to Java as friends“. In de opdracht „To uphold the weak, to put down lawless force, to lighten the chain of the slave, to sustain the honour of the British arms and British good faith“; to promote the arts, sciences, and literature, to establish humane institutions, are duties of government.”

Deze komst der vrienden op Java wordt echter toevallig op blz. 77 een „conquest of the island by the British in 1811“ genoemd. En in 1817 zal toch de vriendschappelijke roof der Eng.-Indische bezittingen en die van de Kaapkolonie wel bekend geweest zijn.

Maar overigens drukt hij zich gematigd over de Nederlanders uit, is scherp, waar hij scherp moet zijn. In het eerste deel heeft hij het over de ongelijke bevolking, waarbij in deze gevallen de bodem geen rol speelt (blz. 64-65). „Bad government was the principal cause; a system of policy which secured neither person nor property-selfish, jealous vexatious and tyrannical“.

In Banjoewangi, waar omstreeks 1750 80.000 inwoners geweest moeten zijn, waren er in 1811 slechts 8000. Onder het bestuur van Daendels, (blz. XLV) „who was by far the most active and energetic governor who had for a long time been at the head of the colony“, vloten de meeste inwoners der vroeger rijke afdeling Demak naar de Vorstenlanden.

In de Engelsche bezittingen van Indië was de slavernij afgeschaft en begrijpelijk is het, dat de nieuwe Gouverneur niet vriendelijk over onze „onthouding“ oordeelt. Toch zegt hij (blz. IX) dat „the orders of the Dutch government in Holland to the Authorities at Batavia, as far as my information extends, breathe a spirit of liberality and benevolence; and I have reason to believe, that the tyranny and rapacity of its colonial officers, created no less indignation in Holland than in other countries of Europe“. Op blz. 77 „The folly and perfect uselessness of slavery on Java has been often pointed out by Dutch commissioners and Dutch authors.“ Hier is een man aan het woord, die ook *neutraal* weet te oordeelen en het waardig weet te zeggen!

Over Raffles als koloniaal staatsman zij overigens uit de Encycl. v. N.-I. te druk herhaald: „Zijne hervormingen op Java, die vooral den inlander ten bate kwamen, vormen een keerpunt in onze koloniale administratie, die daarna op vrijzinniger grondslagen is gevestigd dan tevoren het geval was. Zelfs al erkent men, dat zijne hervormingen met groote overhaasting werden ingevoerd en vaak meer op het papier dan in werkelijkheid bestonden, toch moet men eerbied koesteren voor de groote, menschlievende denkbeelden, die daaraan ten grondslag lagen en mag men niet vergeten, dat hij met groote, vooral financiële moeilijkheden te worstelen had en steeds moest verwachten, dat het bestuur weder in handen der Nederlanders zou vallen, die misschien zich zouden haasten, zijne hervormingen te niet te doen.“

Het is dus geenszins grootspraak geweest, als Raffles in de opdracht spreekt van „to uphold the weak, to put down lawless force, to lighten the chain of the slave“ en stelt hij met dat hooggestemd pogen „the honour of the British arms and British good faith“ met eere gediend.

Ook het „to promote the arts, sciences, and literature“, zoo zelden gehoord van hooggeplaatste landsdienaren, heeft Raffles in waarheid nagestreefd.

Hij is de grondlegger der Javaansche taalstudie en die der letteren en geschiedenis zoowel als eerste Europeesche beschrijver der geschiedenis van Java en zijn literatuur, die hij begeleidt door uitvoerige afbeeldingen van nieuwe en oudere alphabets, vertalingen van mooie, Javaansche literatuur. Hij bediende zich daarbij van de hulp van intelligente Javanen, evenals hij R. Rana Dipoeira mee naar Engeland nam, en schiep aldus het voorbeeld voor het aanstellen van intelligente inlanders als leerkrachten aan onze universiteiten.

Op archeologisch gebied was hij de man, die een breed opgezet initiatief nam om zoo goed mogelijk de Hindoe-oudheden te laten beschrijven. Hier had hij van Nederlandsche zijde reeds een voorganger gevonden, den ingenieur H. C. Cornelius, die van 1804 tot 1806 tijdens een fortbouw op Klaten opstanden en plannen van de ruïnes rond Prambanan maakte,

²⁾ Ik cursiveer.

P. DE HAAN - Voorburg-Veur

Stoom-, Wasch- en Strijkinrichting

LOOIERSLAAN 2
TELEFOON: LEIDSCHENDAM 45

DR G. KRUYSS

MOND- EN TANDARTS
SPREKUREN 9 TOT 3
BILLIJKE TARIEVEN

VALKENBOSCHPLEIN 17
'S-GRAVENHAGE

Apotheek M. L. ADAMA

Bezuïdenhout 111 - DEN HAAG - Telef. 70366
Allopathische en Homoeopathische Geneesmiddelen
Verbandstoffen en Ziekenverplegingsartikelen.
MINERALE WATEREN 5148
Binnen- en Buitenlandsche
Verpakte Geneesmiddelen

HERMAN MIDDENDORP

HET ZWARTE VENSTER

MET BANDVERSIERING VAN JOH. L. TER VEER.
Ingenaaid f 3.25, gebonden f 4.50.

„... Middendorp heeft den waren toon getroffen. Nergens hindert ons een valsche geluid. Hij is noch sentimenteel, noch stoort ons een te realistische uitweiding of noodelooze mooi-schrijverij.“

Frits Lapidoth in *De Nieuwe Courant*.

„... Hoe dan ook, dit boek van Herman Middendorp is moeilijk te vergelijken met de hedendaagsche literaire verschijningen. Het is geen psychologische roman, gelukkig niet, en het is, wat zuiverheid van geest betreft, bijna niet aan te nemen als een schepping van dezen tijd.“

Johan Koning in *De Indische Courant*.

Uitgave v. d. N. V. „ADI POESTAKA“, Den Haag

P. DE KAT ANGELINO MOEDRA'S OP BALI MET 60 TEEKENINGEN VAN TYRA DE KLEEN

PRIJS gecart. f 9.— geb. in geh. linnen f 11.50

„Hoe voortreffelijk zijn de priesters zelf geteekend. Met goed overleg is, zoowel in de serie Boeddha priesters als in die van de Sjiwa-priesters, iedere persoon tweemaal geteekend, van voren en van terzijde, daardoor wordt de houding van het lichaam en in 't bijzonder van de handen zeer duidelijk.“
(N. Rott. Cr.)

Uitgave v. d. N. V. „ADI-POESTAKA“, Den Haag

FOCKE & MELTZER
5200gstraat
DEN HAAG

**PORSELEIN, KRISTAL,
 AARDEWERK, HUISHOUD EN
 KUNST**

5304

Gratis verpakking voor Indië onder garantie

N.V. „CEMSTO“
 DAGELIJKSCH SCHONHOUDEN VAN GEBOUWEN

AMSTERDAM
 TEL. 27191-23651
NA. NANT. 28083-30039

HAARLEM
 11363

DEN HAAG
 72286

DELFT - ROTTERDAM
 1020 - 30162

Wij leveren VLUG EN DAARBY GOED WERK

Schonmaak
 VAKKUNDIG EN NET PERSONEEL
 DOELTREFFEND CONTRÔLE-SYSTEEM

VRAAGT INLICHTINGEN OF PRIJSOPGAVE VOOR ALLE SCHONMAAK- OF AANVERWANTE WERKZAAMHEDEN

GLAZENWASSCHERIJ
 FABRIEK VAN ROLLUIKEN, ZONNESCHERMEN, JALOEZIEËN

**ZORG DAT UW RECLAMES
 OVERZICHTELIJK
 ZIJN. OVERDAAD SCHAADT**

opnemingen en afbeeldingen van beelden en ook reconstructies³⁾ ontwierp, een verdienstelijk man, al te kort door Raffles genoemd. Hier het beginstadium van de studie der Hindoekunst op Java, die eerst een eeuw later bekroond en geconsolideerd werd door de bekende Oudkundige Commissie. Raffles was dilettant op dit gebied, hij interesseerde zich te veel voor het uiterlijke. Als artistieke geest vermeit hij zich — zie ook zijn platen — aan de tropische weelde, die op de bouwvallen pronkt en de vervallen grootheid vermooit, vergeet echter geheel, dat diezelfde schoonheid der natuur de menschenkunst langzaam maar zeker uit elkander drijft. In zijn platen — waaronder heel mooie zijn — spreekt zijn geestdrift voor de Hindoeplastiek, die wondermooie beeldkunst. Doch elke plattegrond ontbreekt!... Had Raffles dit gemis inderdaad gevoeld, hij zou de passende werkrachten ter beschikking gehad hebben, evenals hij door afbeeldingen van munten, tempelgereedschappen en inscripties naar volledigheid blijkt te streeven.

En niet alleen voor de reusachtige uiting in kunst der Hindoes „begeestert” hij zich, ook voor de stille, in het volksleven verborgen kunst en techniek der Javanen, waar hij — als ik me niet vergis — zelf aan het woord is.

Bij de beschrijving der inlandsche technieken, zegt hij van het Javaansche mattenwerk, dat er „in some cases considerable beauty and delicacy of execution” te vinden is. (I, blz. 166). Het simpele weven vindt in hem een eerste beschrijver, die hij begeleidt met zorgvuldige afbeelding van het weefgereedschap.

Het batikken, dat vóór hem van Nederlandsche zijde een hoogst enkele maal bij name vermeld was, wordt kort maar goed beschreven. Alleen de afgebeelde drietuitige tjanting is de slechtste in het heele boekwerk.

Kiliaan en Jasper hebben de aandacht gevestigd op de Javaansche indeeling der batikans in twee soorten: witten en donkeren (dus zwarten of donkerblauwen) grond. Raffles vult, en zeer terecht, deze indeeling aan met „batik látur bang.” (I, blz. 168). Mijn notities over roode batiks nakijkend, bemerk ik, dat Raffles gelijk heeft, deze zijn bijna alle op rood fond uitgevoerd. Als tjantings noemt hij ook zilveren — dus luxe — exemplaren en vermeldt in een noot op blz. 169: „These vessels for large patterns are sometimes made of the coconut shell, and then hold a proportionally larger quantity.”⁴⁾

Toen ik onlangs in Holland was, vertelde me een Indische dame, die tevoren weer op Java geweest was, dat Javaansche huisbedienden oude batiks bezaten, die ze nooit verkoopen wilden, omdat ze bij geboorten gediend hadden. Een stuk folklore, dat volmaakt nieuw voor mij was en ik nergens terugvond. Maar onze Raffles vermeldt (I, blz. 323), dat bij zwangerschapsceremoniën in de 7e maand een kleed met het patroon „túwuh wátu” gebruikt wordt. Hoezeer ook de Javanen op kleurechtheid van stoffen achtgeven, blijkt (I, blz. 216). Tijdens zijn bestuur werd uit Engeland een groot aantal katoentjes met Oostersche patronen ingevoerd en grif verkocht. Een tweede zending vond heelemaal geen afnemers, omdat de Javaantjes bemerkten hadden, dat de stoffen niet... kleurecht waren.

Bij de omschrijving der Jav. ververij bericht hij zeer terecht, dat indigo- en mengkoedoe-ververij de voornaamste zijn, vergeet echter het soja-bruin te vermelden, dat blijkens zijn platen ook toenmaals veel voorkwam.

Het ikatten van doeken om vertrekken te versieren (k. kasang) beschrijft hij als „gebér”, ook de tjindé en de nabootsing in katoen (I, blz. 169). Bij het metaalwerk (I, blz. 172) zegt hij zeer terecht: „The profession of a smith is still considered honorable among the Javans, and in the early parts of their history such artisans held a high rank, and were largely endowed with lands.” Het materiaal voor gemengd smeedwerk, het nikkelhoudend ijzer, komt van Billiton en Celebes (I, blz. 174), het metaalblok in Solo wordt niet vermeld. Het vervaardigen van het daloewang-papier, de synthese van het Indonees foaja, wordt evenmin vergeten, echter wel het gebruik van koperen klopperwerk-

³⁾ Zie G. P. Rouffaer, Monumentale kunst op Java. De Gids, 1901, overdruk blz. 8 en Dr. Brandes in Tijdschr. B. G. XXXI, 1886, blz. 597.

⁴⁾ In mijn „Das Batiken” heb ik deze bijzonderheden niet kunnen opnemen om de dood-eenvoudige reden, dat mij een koloniale bibliotheek in mijn nabijheid ontbreekt.

**ONZE VERGROOTINGEN NAAR OUDE
 FOTO'S ZIJN IN GEHEEL INDIË BEKEND**
 VRAAGT PRIJSOPGAVE BIJ 5204

C. J. L. VERMEULEN
TOUSSAINTKADE 20 DEN HAAG

tuigen.
 Op ethnologisch gebied beschrijft hij de Kalang's met de typische hondslegende (I, blz. 328), de Tengerezen (blz. 329) en de Badoej's (blz. 333). Hoeveel jaren heeft het geduurd, vóór van onze zijde deze hoog-interessante stammen op Java zijn bestudeerd!

Met de ontwikkeling der studie der minder beschaafde volken is eerst ongeveer 40 jaar geleden het groote nut ingezien van vergelijkende series van dezelfde groepsvoorwerpen. Welnu, ook hier is Raffles de voorganger! Op een plaat I, blz. 296 beeldt hij 41 vormen van Javaansche krisvormen af, alle met namen gekenteekend. Op deze illustraties van de ijzeren vormen volgen twee geheele afbeeldingen, bij een zijn de onderdeelen van den kris zorgvuldig genoemd. Onder de Javaansche wapens, waarbij zelfs de Hindoeïstische koedi's niet ontbreken, is ook een... blaasroer (túlap) met pijltjes te vinden en in een noot op I, blz. 49 wordt verteld van een Javaan uit Banjoewangi, die een inwoner gekend had, die door een blaaspilte gewond, in een half uur aan het pijlgift stierf. Het eerste bewijs voor het vroeger gebruik van het blaasroer op Java, dat ik tot nu toe vond!

Laat Raffles hier en daar vluchtig geweest zijn. Het kan ook niet anders in dien korten tijd! Doch wat een opmerker!...

Hoe juist oordeelt hij over den Javanen op kunstgebied (I, blz. 472 en 473). Hij heeft geen vorderingen gemaakt op teeken- of schildergebied. Hij heeft een zeker begrip van perspectief, een nauwkeurig oog, weet precies te kopieeren. Doch zelf scheppen... „They have a tradition, that the art of painting was once succesfully cultivated among them, and a period is even assigned to the loss of it; but the tradition does not seem entitled to much credit.” De beeldhouwkunst onder de Javanen is totaal verdwenen en of ze ooit aan de tjandi's meegewerkt hebben, kan Raffles (evenals wij) niet meer beoordeelen (blz. I, 5).

Er is in vroeger jaren danig gemopperd over de Javaansche muziek, die vervelend was, en zijn waarschijnlijk nu nog velen, die aan de slechte fonograaf den voorkeur geven. Onze belangstelling voor Javaansche muziek en dans dateert feitelijk eerst van de laatste jaren.

Ook hier weer Raffles „in the front”! Hij onderscheidt de „gámelan salindro”, de g. pélog, de g. miring, de g. múng'gang, de chara bali, de g. sekaten, en de g. srúnen, (I, blz. 469), in voortreffelijke platen afgebeeld. Hij geeft de muziek van drie gamelangstukken. De mooie gong-klank, dien we alle kennen, roemt hij als volgt: „The gongs are perhaps the noblest instruments of the kind that have been brought to Europe” (I, blz. 470). En om ons nog meer te verbazen, hij roemt de Soendaneesche angkloeng (I, blz. 472): „I confess I have never heard the angklung without pleasure.”

Volgt de Javaansche dans, die werkelijk op artistiek gebied een événement is en tevens iets, dat eerst de laatste twintig jaar gekend en erkend geworden is. Raffles beschrijft deze kort maar duidelijk: „The dance with the Javans, as with Asiatics in general, consists in graceful attitudes of the body, and in the slow movement of the arms and legs, particularly of the former, even to the distinct motion of the hand and fingers”, I, blz. 340. Hij onderscheidt de adellijke serimpi's, die begeleid door een eskorte, in draagstoelen naar het paleis gebracht worden, de bedaja's en de ronggengs, de dansmeiden, die desnietteenstaande niet afdalen tot „the performance of those disgusting and disgraceful postures and motions”, dat men elders in Engelsch-Indië vindt. En ook in Europa!

Raffles beschrijft met zekere veneratie, doch zonder het woord te noemen, den sembah aan het begin en het eind van den dans. Hoe ernstig de dans opgevat wordt, daarvan vertelt hij een typisch voorbeeld; als tijdens een dans het korset van de danseres ietwat naar beneden zakt en meer van de buste zichtbaar wordt dan behoorlijk is, danst ze kalmpjes door, maar een van de oudere dames helpt, zonder den dans te storen, om het toilet weer in orde te brengen (I, blz. 342).

Dan komt weer een artistiek moment, dat vele jaren op Java vergeten is: de wajang! Raffles beschrijft en beeldt af de wajang topeng, de w. pookwa, gedog en kelitik en op gezag van een Soesoehoenan probeert hij de strenge styleering der kostuumen wajangs te verklaren met het bekende Mohammedaansche argument, dat nabootsing van

⁵⁾ Ik volg ook hier de schrijfwijze van Raffles.

OPRUIMING
HAARDEN, KACHELS, FORNUIZEN
 en alle andere WINTERARTIKELLEN

HUISHOUDELIJKE ARTIKELLEN
 SPECIAAL: Petroleumstellen, Gascomforen, Wasch- en Wringmachines
 Gegalvaniseerde en Geëmailleerde artikelen. Aluminium keukengerei

Fa. J. L. RICHEL
 WESTEINDE 224 - DEN HAAG

Om goede zaken te maken
 is het noodig goede waar te leveren.
 Doch het publiek moet weten dat gij die levert. Dat bereikt gij alleen door **goede en voortdurende reclame.**

GEBRUIK DIT BLAD
 VOOR UW

Reclamecampagne.

P. VAN DEN BERGE
Bankastraat 4 i Tel. 15587 's-Gravenhage
Gas, Water, Electriciteit, Baden, Geysers, Haarden,
Gaskachels, Tuin- en Gasslangen,
Lood- en Zinkwerker. 5230
Groote Reparatie Inrichting

WASCH-, STRIJK- EN GLANSINRICHTING
J. M. VAN DEN BERG
TASMANSTRAAT 15 - 's-GRAVENHAGE 5277
SPECIAL ADRES VOOR INDISCHE FAMILIES

DANSSCHOOL „DUINOORD”

De Heer en Mevrouw BROK
ARCHIMEDESSTRAAT 64 - TEL. 37007
DEN HAAG
Gevestigd sedert 1912

Prive-Lessen

voor elken leeftijd, dagelijks en op ieder gewenscht
uur a f 2.50 per lesuur; 2 personen f 3.50.
Vanaf heden dagelijks inschrijving van nieuwe
leerlingen voor den Voorjaars-Cursus.

WAAROM

vestigen zich zoovele oud-Indischgasten te Brussel?

OMDAT

het klimaat er veel zachter is;
Brussel meer biedt dan welke andere stad in Nederland;
vooral omdat de belastingen er veel lager zijn.

VRAAGT

de brochure: „Waar zal ik mij vestigen?” aan het
Office „INSULINDE”, 57 Boulevard Botanique, Brussel,
het eenigste Nederlandsche bureau in vaste goederen,
assurantie's en hypotheeken in België.

Bijkantoor: **Woningbureau „De Concurrent”**
Thomsonlaan 52, Den Haag, alwaar ook de brochure
gratis verkrijgbaar is. 5208

BOUW-, WONING- en ADVIESBUREAU
„KLIMOP”

LAAN v. MEERDERVOORT 592A - TELEF. 35739
DIRECTIE: STEPH. CLAUS
DEN HAAG

Wij hebben **Te Huur 1e en 2e Etage**woningen
bij 't Valkenboschplein te Den Haag voor slechts
f 35.— per maand. f 420.— per jaar. Deze
woningen worden opnieuw geschilderd en naar
keuze behangen. Ze zijn zeer ruim m. flinke vierkante
keukens. Spoed gewenscht. Verder **Te Huur en**
Te Koop alle soorten **Woningen en Huizen.**
Ook elders. Inlichtingen worden gaarne koste-
loos verstrekt door **STEPH. CLAUS**, Directeur
Bouw- en Woningbureau „KLIMOP” - Telefoon 35739.

WANNEER U PERIODIEKEN

wilt uitgeven, wendt U dan tot
ons. Wij zijn daarvoor speciaal
ingericht en kunnen derhalve voor

goede en tijdige aflevering

zorg dragen - Desgewenscht
verzorgen wij mede voor U de

Administratie en Expeditie

Onze rotatiepersen staan gereed
voor Uw **GROOTE OPLAGEN**,
onze prima snelpersen voor die
tijdschriften waarbij het vooral
op **KUNSTDRUK** aankomt

N. V. DRUKKERIJ TEN HAGEN

NOBELSTRAAT 20 - DEN HAAG - TEL. 11987

levende wezens moet verbieden⁶⁾. In ieder geval
geeft hij een vrij goed overzicht op dit typische
tooneelgebied vergeet weliswaar de w. golek, doch
noemt (I, blz. 337) de wajang op Bali en het ver-
schil met Java.

Ook op Bali heeft Raffles in 1815 een „trip” ge-
maakt. Helaas, erg kort! Maar toch weet hij op te
merken (II, blz. CCXXXIV): „Though the island
produces cotton of the most excellent quality and
in great abundance, the natives have not generally
learned the art of painting or printing the cloth
which they manufacture from it.” Ook hem is toen
reeds opgevallen, dat er op Bali noch gebatikt of
batijapt wordt! En vele jaren na hem wordt in het
eerste deel der Encycl. v. N.-I. te druk, in het Bali-
artikel nog geschreven: „Het batikken komt min-
der voor”, blz. 91!!⁷⁾

Raffles was niet alleen als koloniaal staatsman
een nieuwe verschijning in ons Indië, maar hij wist
tevens naast de schoonheid van de oude Hindoe-
kunst ook die van het nog levende Java te vinden.
Hij was de eerste dienaar van mooi-Indië, die lang
voor ons allen begreep en voelde, wat ginds leefde
en gewrocht werd.

En daarom had ik niet heelemaal ongelijk, toen
in een opstel in ditzelfde Weekblad aan Raffles
herinnerde en met denzelfden nadruk herhaal-
de: **„Remember Raffles”!**
Elberfeld, Aug. 1926.

⁶⁾ Men zie echter in „Georg Jacob, Geschichte des
Theatertheater”, Hannover 1925, hoe *naturistisch*
het schaduwbeeld in zuiver Mohammedaansche lan-
den kan zijn.
⁷⁾ Ik cursiveer.

Van Week tot Week.

Dinsdag 28 Dec. 1926 tot Maandag 3 Jan. 1927.

Verdracht over de Joden in Suriname. In eene op
7 Jan. te houden vergadering der Maat-
schappij der Nederlandsche Letterkunde te
Leiden zal de heer Fr. Oudschans Dentz een
voordracht houden over „De kolonisatie van
de Portugeesch Joodsche natie in Suriname
en de geschiedenis der Joden Savanne.”

Doodgeschoten. Palembang, 28 Dec. (Aneta)¹⁾. De
employé van de Bataafsche Petroleum-Mij.
H. R. Nikkels is tijdens een geldtransport per
auto, doodgeschoten.

Verbanning van communisten. Batavia, 29 Dec.
(Aneta). — De communistische misdadigers,
die niet geïnterneerd worden, zullen op Noesa
Kembangan worden ondergebracht, alwaar
voor 700 gevangenen ruimte wordt gemaakt.

Communisten-leiders gearresteerd. Batavia, 28 Dec.
(Aneta). De hoofdleider van de communisten,
Dachlau, is alhier gearresteerd. — Bandoeng,
3 Jan. (Aneta). Ojot, de hoofdaanvoerder van
de communisten te Nagrek, is hier aange-
bracht.

Telegrammen van het N.A.S. De „Tribune” meldt,
dat het bestuur van het Nationaal Arbeiders
Secretariaat aan den Min. van Koloniën zoo-
wel als aan den Gouverneur-Generaal, naar
aanleiding van het Landraadvonnis te Batavia,
(zie de rubriek v. W. t. W. in het K.W. van
30 Dec.), een telegram heeft gezonden, waarbij
v.a. geëischt wordt algemeene amnestie voor
de „politiek vervolgd en gestraften”.

Interneering van communisten. Batavia, 31 Dec.
(Aneta). Het eerste deel van hen, die in aan-
merking komen om te worden geïnterneerd,
gaat aan het einde van Januari naar Boven-
Digoel op Zuid-Nieuw-Guinea.

Overstromingen op Sumatra. Op de Oostkust van
Sumatra en Atjeh vonden hevige overstroo-
mingen en aardschuivingen plaats, welke groo-
te materiele schade veroorzaakten.

Bevorderd. De luit-kolonel der infanterie P.
Schaafsma is bevorderd tot kolonel. (Aneta).

Majoor J. Brukker †. Te 's-Gravenhage is op 51-
jarige leeftijd overleden de heer J. Brukker,
majoor der artillerie van het O.-I. leger b. d.

Ethnologen-bijeenkomst. Op Zaterdag 8 Jan. zal
in de afd. Volkenkunde van het Kol. Instituut
te Amsterdam de jaarlijksche bijeenkomst van
ethnologen plaats hebben. Op deze bijeen-

¹⁾ De tekst der Aneta-telegrammen is ontleend aan
het „Vaderland”.

komst zullen de volgende onderwerpen ter
sprake worden gebracht: 1. Dr. Alb. J. Porten-
gen: Vrouwentalen. — 2. Prof. D. van Hin-
loopen Labberton: Eene vergelijking van
enkele landbouwlegenden van Java en Japan.
— 3. J. Kreemer: Raadsel en ritus. — J. J.
Fahrenfort: Oudere en nieuwere berichten
omtrent de religieuze voorstelling der Senang-
pygmeeën van Malaka. — 5. Prof. C. Spat:
Naar aanleiding van een ijzeren vischje uit
Atjeh. — 6. C. Lekkerkerker: Is de tabak en
het rooken en kauwen daarvan in den Malei-
schen Archipel inheemsch of door Europeanen
ingevoerd?

Het verzet op de Westkust van Atjeh. Kota Radja,
2 Jan. (Aneta). Een patrouille onder kapitein
Gosenson legde aan de Westkust van Atjeh
twee verzetlieden neer. Vier verzetlieden
hebben zich aangemeld. — Kota Radja, 4 Jan.
Panglima Asim, het voornaamste lid der Aloer-
Pakoebende, heeft zich aangemeld.

**Communistische woelingen op Sumatra's West-
kust.** Opgvolgende Aneta-telegrammen maken
melding van nieuwe gewelddadige pogingen
van communistische zijde om het gezag in
handen te krijgen, thans op Sumatra's West-
kust, waar het reeds lang heeft gebroeid en
gesmeuld. Het laatste bericht waarvan hier nog
melding kan worden gemaakt, (gedateerd Pa-
dang, 3 Jan.), luidt: Het district Siloengkang is
vrijwel geheel in opstand. De wegopzichter
Leurs en vier goeroe's (onderwijzers) zijn te
Siloengkang vermoord (evenals het kampong-
hoofd). Een aanval op Sawahloentoe is afgesla-
gen. Auto's, waarin militairen die uit Padang
Pandjang te hulp waren gekomen, zijn bij
Padang-Siboesoek aangevallen. Bij dezen aan-
val sneuvelde de eerste luitenant der inf. W.
F. H. L. Simons. Dertig opstandelingen zijn
neergelegd en talrijke arrestaties geschiedden.
Ook in Zuid-Sumatra is een verzetbeweging
ontdekt; verschillende personen zijn er ge-
arresteerd.

Het Nederl. Indonesisch Verbond. Als Organisatie
trad tot het Nederlandsch Indonesisch Ver-
bond van Jongeren Organisaties toe het Corps
der Kon. Militaire Academie te Breda, waar-
door het aantal Vereenigingen, bij het Moeder-
verbond aangesloten, thans tot tien is gestegen.

Den 18den Januari a.s. zal in de nieuwe
Clublocaliteiten van het Verbond in het Hotel
de Twee Steden te 's-Gravenhage een alge-
meene Vereenigenavond worden georgani-
seerd, waarbij de besturen van de tien aan-
gesloten organisaties zullen tezamen komen.

Voorts zijn plannen in overweging om af-
deelingen te stichten op Java en Sumatra, ten
einde den geest van het Verbond, een sfeer van
wederzijdsch begripen en waardeeren tusschen
de Jongeren van Nederland en Indonesië,
vooral ook in Indië levend te doen worden.

Dr. A. A. Fokker †. Te 's-Gravenhage is op den
leeftijd van 64 jaar overleden Dr. A. A. Fok-
ker, oud-leeraar in 't Maleische en Javaansche
talen aan de Handelschool te Amsterdam,
oud-asp. Controleur bij het Binnenl. Bestuur in
Indië.

Doodelijke auto- en motorongelukken. 28 Dec.
Mevr. A. C. van Haassen te Soerabaja (auto-
ongeluk). — 3 Jan. De hr. W. P. J. Schollaardt
te Batavia (auto-ongeluk). — 3 Jan. De hr.
J. Speyer te Batavia (motor-ongeluk).

Kunst, Kunstnijverheid en Huisvlijt.

Indische Avond in de Parijsche „Klomp”.

Onder dit hoofd schrijft de Parijsche correspon-
dent van *Het Vaderland* in het j.l. Zondags-
blad o.m.:

„De Klomp”, de nieuwste Fransch-Holland-
sche instelling te Parijs, gaat voort met haar
bekendmaking der Nederlandsche en Indone-
sische cultuur.

Op den laatsten avond gaf *mademoiselle*
Ferrand, schilderes, die enkele maanden alleen
op Bali vertoefde, een aardige causerie over
de levensgewoonten van dit ongewoon-bevoor-
rechte volk, het een en ander door lichtbeel-
den toegelicht. Men kan den Franschen gebrek
aan documentaire kennis verwijten, doch zij

HOTEL-RUBRIEK

APeldoorn

Hotel VAN DER BURG

1ste en oudste huis ter plaatse Modern comfort
5296 Volledige pensionprijs f 5.-

'S-Gravenhage

Hotel Pension „Insulinde“
Bankapl. 2, Den Haag, Tel.
54148. Dir. bij Schev. B. 5088
Str. k. en w. opdelooger.

Pension PETRONELLA,
G. Reijntstr. 36-38. 16 k.
Logies m. ontb. f 2.50 p. p.
p. d. Ook afz. Etage. t. huur.
531 H. A. LEBBING, Cuisinier

Hotel Rest. „DUINOORD“
Sweelinckplein
Spec. bezocht d. Ind. Fam.
5020 OOSTERWIJK & V. D. LUIJER

Hotel „Promenade“, Oude
Schev. weg 21, Tel. 50454
Prachtige ligging.
Matige prijzen. 5035

HILVERSUM

Pension „PATRIA“

Lindenheuvel 2
Telefoon 2198
ZOMER- EN WINTERVERBLIJF
Aanbevelend, N. J. van Rangelrooy

BESCHIKBAAR. BESCHIKBAAR.

BESCHIKBAAR. BESCHIKBAAR.

Voor het bereiden van een goede rijsttafel zijn de

Recepten van een Ind. Kokki

onmisbaar „De Ind. Rijsttafel“ door F.R. BLOM, Schrijver van „Moderne Kookkunst“, verkrijgbaar bij den Boekhandel en bij de Uitgeefster Nobelstraat 20, Den Haag.

Prijs f 1.00

MAISON BLOM

2e Schuytstr. 77-79 • DEN HAAG • Tel. 33703

Het adres voor
Diners aan huis bezorgd

WIJ VERVAARDIGEN

ALLE soorten drukwerk met één uitzondering: het slechte.

Een proef zal U overtuigen

zooals zoovelen vóór U overtuigd werden en onze klanten bleven.

N.V. DRUKKERIJ TEN HAGEN
DEN HAAG :: NOBELSTRAAT 20 :: TEL. 11987

HOTEL DES INDES

WELTEVREDEN (Batavia)

Oudste en modernste Hotel ter plaatse
ZEER BILLIJKE TARIEVEN

hebben misschien meer intuïtie dan wij om zoo'n Oostersch volk aan te voelen. Hetgeen spreekster ten slotte vertelde van het levensgevaar, waaraan ze bij een Balineesche lijkplechtigheid had blootgestaan, wettigde volkomen de hulde, die de artistieke leider, mr. v. Sonsbeeck, aan deze „kleine maar dappere exploratrice“ bracht.”

Hoezeer wij er ons in verheugen, dat ook onder de Nederlanders in het buitenland de kennis en waardeering van Ned.-Indië en haar kunst meer en meer verspreid wordt en wij het met den schrijver eens kunnen zijn, dat over het algemeen de enkele Franschen, die 't Oosten bezocht hebben, misschien meer intuïtief het volkskarakter met zijn kunstuitingen aangevoeld hebben, dan het meerendeel der nuchtere Hollanders, hier en ginds, toch konden wij niet nalaten even te glimlachen bij het lezen van de kwalificatie: „dappere exploratrice“. Alsof Bali niet reeds jarenlang een veelbezocht toeristenoord is, waar ook dames alleen reizen!

En dat „levensgevaar“? Wie verre reizen doet, kan veel verhalen... vooral, als de reizigster een Fransche schilderes is.

Naar wij vernamen, zullen eerlang enkele schilderijen en teekeningen van Gabrielle Ferrand, die ook de Vorstenlanden van Java bezocht, in Boeatan te 's-Gravenhage worden tentoongesteld. Wij hopen, dat wij dan ook hare Balineesche *Causerie, met lichtbeelden opgeluisterd*, te hooren zullen krijgen.

De Parijsche correspondent van *Het Vaderland* vervolgt:

„Siti Soendari trad daarna op in drie dansen-Serimpi, Pijl-en-Boog-en Offer-dans.

„Voor Parijs, dat altijd hoopt op een nieuwe Oostersche openbaring — en geen *Mata-Hari!* — was de nieuwe verschijning in een was van mysterie gehuld. Men zag, dat het geen volbloed was, evenmin als *Gandi Soewasti*, die verleden jaar hier veel bijval oogstte. Doch niemand had gedacht, dat een typisch-Hollandsch figuurtje zich tot zoo'n Javaasche danseres kon ontpoppen. Men kan uiterlijk veel grimeeren, doch een dergelijk inleven in de Soedanische sfeer is alleen door een volkomen overgave der ziel te bereiken. Was *Siti Soendari* een echte prinses uit Djokja, dan zou haar optreden reeds alle hulde waard zijn, doch deze Oostersche metamorfose eener landgenoot slaat ons stom van verwondering.

„Dit wil niet zeggen, dat er bij nader bekijken geen verschillen zijn. Een Inlander is nog leniger, beweegt golvender, zijn vingers buigen achterwaarts om een armkromming op z'n schoonst te verlengen. Doch afgescheiden van het minder volmaakte Westersche instrument, doet de danseres in harmonie en beheersching van bewegingen, voor de illustere voorbeelden van haar leermeesters te Djokja niet onder.”

Stellig zullen enthousiaste Franschen ook deze onder ons hier zoo welbekende en geliefde *Siti Soendari* meer „intuïtief aangevoeld“ en bewonderd hebben, dan het meerendeel der koudbloedige Nederlanders, zelfs die in Indië geweest zijn, zulks in staat zijn te doen.

Des schrijvers beoordeeling brengt ons *Henry Borel's* opmerking in herinnering: „dat *Siti Soendari* in hare vorige incarnatie een Javaansch prinsesje, serimpi-danseres, moet zijn geweest“. En tevens hoe de Djocdjaneezen zelve, als zij *Siti*, — die daar in haar leerlingsjaren tegelijk les kreeg met de Javaasche prinsesjes van den bloede, — op straat tegenkwamen, elkander vol bewondering toefluisterden: „*Serimpi!*“

Nu er meer begaafde danseressen hier zijn, die op Java dezen dans naar behooren en vol toewijding hebben geleerd, hopen wij haar ook eens door vier personen, als aan de Vorstenlandsche hoven te mogen zien opgevoerd.

Verder lezen wij omtrent dien Parijschen avond:

„Na de pauze kwamen de Balineesche lichtbeelden van het *Koloniaal Instituut* aan bod. Voor muziekbegeleiding gebruikte men ditmaal niet den gamelan om het Westersche publiek niet te ver van de wijs te brengen, maar moderne Fransche muziek, op de Javanen geïnspireerd: „*L'Après-Midi d'un Faune*“

AMERICAN HOTEL - AMSTERDAM

Hotel en Café-Restaurant le Rang.

Schoonste Ligging - Modernste Inrichting
Electrische Verlichting - Centrale Verwarming
Electrische Personenlift
Omnibus aan 't Station - Matige Prijzen

A. W. VOLMER, Directeur.

Tel. Interc. 4737 Code 5th Edition A. B. C.

van *Debussy*¹⁾ gaf de exotische stemming van Bali's natuur, gevolgd door „*Pagodes*“ dat, zuiver-horizontaal zonder stijgingen of dalingen, zich uitmuntend aansloot bij de veeldakige tempels, die de lichtbeelden voor oogen tooverden. Een Oostersch fluitfragment uit „*Daphnis et Chloë*“ van Ravel vertolkte de kuische gracie van Bali's vrouwen — (alleen de eerlijke vrouwen mogen zich in publick ontblooten, wat den *courtisan* verboden is: 't omgekeerde van hier?). Is niet typisch, dat deze artisten, die nooit reizen, misschien nog het best de muziekiel van het Oosten hebben vermoed?

„Dans en lichtbeelden werden afgewisseld door zang. Mevr. *Metzler* zong met donkere warm geluid de uitnemend-gezette „Maleische liederen“ van *Constant van de Wall*, gevolgd door een Air uit „*Fatima*“ van den zelfde en het gamelan-klinkende „*Jongetje*“ van *Sigfrid horst Meyer*.

„Een apart woord voor de aankleding. De zaal was door zeldzame doeken, batiks, ikat-lappen, vergezeld van maskers, kristallen metaalwerk in een stemmig Oostersch interieur omgeschapen. De Indische indrukken van *melle Ferrand* kwamen zeer goed tegen dit fond uit. Eenige Soendaneesche typen en fijne geestige costuumschetsen toonden het voortreffelijk illustratie-talent dezer schilderes. Is zij niet aangewezen een werk over Indië te verluchten?

„De stijlvolle aankleding maakte, dat toen *Siti Soendari*, badend in een lichtbundel van ivoorlicht, het kubenachtige podium betrad, een kreet van bewondering uit de zaal opging. De slagschaduw op het donker-olijven achterdoek leek het geestig-grilligste aller wajangfiguurtjes. Men waande zich in een tooverland en aan de antipoden van den *Metro-Vavin*, na afloop — als een donkere grottempel 1926? — de honderden aanwezigen, waaronder ook onze gezant, jhr. Loudon, opslokte.”

Gelukkig komt er ook in ons land meer en meer gelegenheid voor iedereen om met de Indonesische kunst kennis te maken en haar apart karakter te leeren begrijpen en aanvoelen. Den 15den dezer geeft het *Nederlandsch-Indonesisch Verbond* met *Jongeren-Organisaties* een feestavond in de groote zaal van *De Twee Steden* te 's-Gravenhage, met het volgende interessante programma:

1. Openingswoord door den Voorzitter.
2. Toelichting over den Jav. dans door den Vicevoorzitter, Raden Mas Soeripto.
3. Kelono. (Javaasche enkel-dans).
4. Verschillende Indonesische muziek. (Gamelan, Krontjong, Hawaian).
5. Boegineesch-Javaasche dans.
Pauze.
6. Hoogst bijzondere prachtfilm van de Vorstenlanden, voor het eerst vertoond in Nederland.
7. Javaasche enkel- of dubbeldans.
8. Komisch Tandaknummer.
9. Javaasche ordedans (dubbeldans) met pauzen.²⁾

Raden Mas Jodjana gaf j.l. Zondag weer een mooie dans-matiné in *Diligentia*, waarbij *Raden Ajoë Jodjana* uitlegging gaf. Ook *Raden Mas Jodjoringgo* gaf onlangs een zeer goed bezochten „intiem dans-avond“ in „*De Witte Brug*“ te 's-Gravenhage en enkele dagen later trad hij voor de *Vereeniging Oefening Kweekt Kennis*, waarbij ook H. M. de Koningin-Moeder met enkele leden van hare hofhouding aanwezig was. Aan het verslag hierover in de Haagsche bladen ontfeuten wij:

„*R. M. Hardjodjoringgo* ving aan met de aankondiging de (eenigszins omgezette en verkorte) geschiedenis van *Saidja en Adinda* te zullen deelen, meeren, daarbij verzekerd, dat dit zonder een politiek oogmerk was, doch louter om de artistieke waarde van dit werk en om de vertolking daarvan nu eens uit Javaaschen mond te laten hooren.

„Dit nu is ongemeen: een Javaansch edelmannen wij:

¹⁾ Wij weten van *Debussy* zelf hoe zeer hij genoot van de reerd werd door de gamelan-muziek, welke hij op Parijsche tentoonstelling hoorde.

²⁾ Zie nadere mededeelingen over dezen kunststaven op blz. 14 hierachter.

J. VAN BUUREN

APOTHEKER
KANAALWEG 53 :: SCHEVENINGEN
TEL. 50105

Belastingen

(Nederlandsche en Indische)

W. VAN MAANEN, Oud t. Inspect. Dir. Bel.
P. TADEMA, Gedipl. Accountant 5884
BELASTINGCONSULENTEN.

AMSTERDAM ROTTERDAM
Prinsengracht 644 Boymanstraat 4
Tel. 37734 (2 lijnen) Tel. 10589

WERKZAAM OVER GEHEEL NEDERLAND

vrijgemaakt worden van hunne repressieve werkzaamheid en hun aandacht meer uitsluitend kunnen besteden aan de ontwikkeling van Land en Volk.

De heer Soejono zegt dat de Regeeringsverklaring het vertrouwen versterkt dat de gebeurtenissen den Regeeringskoers niet beïnvloeden. In het belang van het Indische volk. Spr. verzekert dat alle intellectuelen achter de Regeering staan. De heer Dwidjosewojo belooft de krachtigste medewerking tegen het communisme. De heer Dahler is zeer erkentelijk voor de scheidingslijn destructieve actie en opbouwende nationalist. De heer Soeroro zegt dat de nationalist niet instemmen met de gebeurtenissen. De heer Stokvis keurt onvoorwaardelijk opzet en uitvoering der gebeurtenissen af. De heer Jacob heeft het volste vertrouwen in de Regeering.

De onlusten.

De dagbladen — o.a. Soer Hbl. (20 t/m 26 Nov.) en Bat. Nwsbl. (24 t/m 30 Nov.) — vervolgen hunne verslagen met commentaren van de communistische actie.

In bestuurskringen heerscht de meening, dat de jongste uitbarsting moet beschouwd worden als het begin van een grootsche opgezette beweging, zoodat voortdurende waakzaamheid geboden is; alleen een uiterst krachtige houding tegenover alle revolutionaire elementen zal in staat zijn erger te voorkomen. In andere kringen, waar men niet veel minder met de bevolking voeling houdt, gelooft men niet aan iets ernstigs; daar meent men, dat het Gezag zich zelf in de oogen der bevolking heeft verzwakt door maatregelen, waarvan de bedoeling boven het begrip der menschen gaat en uitgelegd worden als bewijs van zwakheid. Men gelooft, dat de fatsoenlijke Javaan er niet van gediend is en niet bereid gevonden zal worden aan den leiband der communistische radraaiers te loopen. Mits er zoo krachtig worde opgetreden, dat elk geloof in verzwakking van onze macht verdreven zal worden. Het is het geboefte, dat eenigen tijd de baas heeft durven spelen. De feitelijke opheffing van de doodstraf onder den vorigen Gouv.-Generaal, zou een verkeerden invloed gehad hebben. Maar meer dan een groote boevenstreek meent men in het gebeurde niet te moeten zien. (B. N. 27 Nov.)

De Java-Bode (30 Nov. „Het program van Boekharin”) constateert met bezorgdheid in enkele bladen van de Chineesch-Maleische pers den laatsten tijd een toon, die er op duidt dat Boekharin's speculatie om, via China en groepen verbitterde Chineezers, de ontwikkeling van zijn programma voor Ned.-Indië in de hand te werken, niet geheel op losse gronden berust.

De Deli Crt. van 30 Nov. vestigt de aandacht op „Europeesche politiek in het Oosten”, „Socialistische propaganda” en „Het Verre Oosten”; het Bat. Nwsbl. (26, 27 en 30 Nov. 2de bl.) op „Azië”; de Java-Bode (26 Nov.) op Rusland en China; het Soer. Hbl. (22 Nov. 4de bl.) op „Onze Buren”. De Sum. Post (1 Dec.) constateert in haar hoofdartikel: „Het nieuwe China”, dat de toestand in Ned. Indië geheel anders is dan in China. Ook in Ned.-Indië zijn groote ondernemingen en maatschappijen, die pogen zooveel mogelijk winst te behalen, hetgeen de natuurlijke opzet van elke commercieele onderneming met zich brengt. Maar van deze winsten vloeit in Indië een aanzienlijk deel terug in de schatkist en uit deze middelen bestrijdt de Indische Regeering — op grond van de moreele verplichtingen, die zij gevoelt jegens Land en Volk en allen, Hollanders, Indiërs, en buitenlanders, die er leven en werken —, al die uitgaven die gepaard gaan met de sociale en economische verzorging van een zoo groot Rijk.

Hun straf.

Mr. M. H. Lerr somt de feiten op, die door de communisten na 13 Nov. gepleegd zijn (De Loc. 22 Nov. blz. 3): een gewapende aanslag op een gevangenis en op een telefoonkantoor; vernieling van de telefoonraden; vernieling van wegen en bruggen; aanslagen op politie- en andere ambtenaren en poging tot beschadiging van spoor- en trambanen. Deze uitingen van eenzelfde mentaliteit beoogen — volgens schr. — slechts één doel: Vernietiging van het Gezag. En als zoodanig kunnen zij ook alle, mits het bewijs daarvan geleverd wordt, op denzelfden grond gestraft worden. Art. 108 van ons Wetboek van Strafrecht luidt: „De aanslag ondernomen met het oogmerk om den wettigen regeeringsvorm van Ned.-Indië te vernietigen of op onwettige wijze te veranderen, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste 15 jaren”. Voor de toepasselijkheid van dit artikel zal echter bewezen moeten worden, dat het oogmerk heeft bestaan den wettigen regeeringsvorm van Ned.-

die het werk van een Nederlander over Indië in het Nederlandsch vertolkt.

De declamatie — men mocht het eer toneelspel noemen — voldeed niet aan Hollandsche begrippen van aesthetica. 't Had iets uitbundigs, iets snerpends en soms krijschends, iets pathetisch soms, dat ons vreemd is, maar men mag hier geen Westerschen maatstaf aanleggen en al ontbreekt ons de Oostersche graadmeter, het was in hooge mate interessant en te waardeeren!

Na de pauze gaf R. M. Hardjodiringgo een causerie over de Javaansche danskunst, een brok levende, Oostersche cultuur, eeuwenoud en nog immer in bloei. Spr. vroeg clementie voor zijn (werkelijk uitmuntend!) Nederlandsch en gewaagde van den schroom en de vreugde, die zijn optreden hier beheerschten. De associatie tusschen de twain, was het doel, dat hij wilde helpen bevoorwaarden.

Spr. vertelde hoe de lichamelijke en geestelijke opvoeding van het Javaansche kind van goeden huize werd geleid en wat de danskunst daarin bekeent. De danskunst maakt er een voornaam bestanddeel uit van de eeuwenoude beschaving. Aan de hoven van Solo en Djoejakarta bloeit zij thans vruchtbaar. Spr. wees op het verschil der dansen aan beide hoven, demonstreerde dit en liet elk der optreders, die daarin vóórkomen, afzonderlijk optreden. Ook vertelde hij, hoe deze helden, duivels en andere figuren zóo opgaan in hun rol, dat het hun hesele particuliere leven beheerscht en zij zich mensch en al de plastic van hun rol eigen maken in hun dagelijksch leven. De nar blijft nar, de held blijft edel, de demon blijft gejaagd en schichtig. Het voorbeelden lichte spr. dit toe.

De grootste charme van den avond bestond daarin, dat R. M. Hardjodiringgo zozóór contact zocht, zich zooveel moeite gaf, den juisten toon te treffen en een zeer nadrukkelijk applaus toonde, dat hij was geslaagd.

Haar Majesteit onderhield zich na afloop geruimen tijd met den heer Hardjodiringgo.

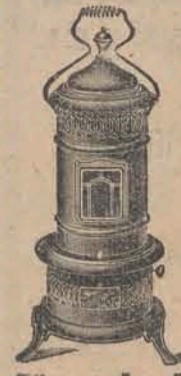
Perzoverzicht uit de Indische Bladen.

I. UIT DE EUROPEESCHE PERS.

De Regeering over de onlusten.

De Regeering wacht met haar eindoordeel op het resultaat van het politiek onderzoek. Den 4den Dec. heeft de Regeering in den Volksraad (Deli Crt. 4 Dec.) de volgende verklaring, dat men hier te doen heeft gehad met een reeds vroeger door de P. K. I. opgemaakt, breed-opgezet plan tot omverwerping van het Gezag. Het onomstootelijk vaststaand rechtstreeksch verband tusschen de onlusten en de actie der communistische organisatie in Ned.-Indië — zegt de Regeering — laat geen andere oplossing niet toe dan afdoend onschadelijk maken der leiders van de organisatie in centrum en vertakkingen. In overeenstemming met de intrede en verklaring van 13 Nov. heeft de Regeering besloten om communistische leiders, bij het Bestuur op het Hoofdpark met voldoende zekerheid als zoodanig signaleerd, en niet terzake van de jongste onlusten voor gerechtelijke vervolging in aanmerking komende, met strikte toepassing van art. 37 te interneren. Zij zal dezen maatregel niet verder uitstreken dan tot degenen, vormende de kern van het communistisch drijven. Ook bij het inacht nemen dezer maatregel zal het aantal daardoor getroffen niet aanzienlijk zijn. Bovendien treft een zelfde lot allen, die pogen de organisatie weer op te bouwen of daarbij te assistieren. De Inheemsche groep, welke bij een vorige gelegenheid aangeduid is als aangewezen om aan het gedachten- en gemoedsleven harer landgenooten leiding te geven, moge verzekerd zijn dat de maatschappij slechts verwijderd worden de staatsgevaarlijken. De Regeering beoogt enkel uitroeiing van onkruid, opdat het te velde staande gewas tot volle ontwikkeling kan geraken. Er is geen reden voor bezorgdheid dat de Overheid zich mede zou keeren tegen die Inlandsche organisaties, wier uitgang een gezond eigen leven en streven aanwijzen van constructieve kracht, ook voorzover dit streven somtijds gericht is op wat niet of nog niet te verwachten is. De intreedende omliggende het streven om het vertrouwen der bevolking te herwinnen. Dit streven blijft ook thans dat der Regeering. Het belooft juist door harde maatregelen tegen hen, die in die richting een gevaar zien voor het succes hunner destructieve methoden, vruchtbaarder te zullen zijn, omdat de organen der Overheid daardoor meer

'S-GRAVENHAGE HAARDEN

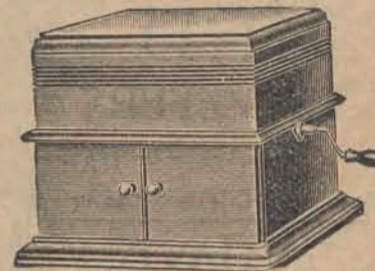
GEERS - JAARMA
SURDIAC - VULCANA
KACHELS
ETNA - GODIN - HALLER
FORNUIZEN
geslagen en gegoten
GROOTE KEUZE MET
:- LAGE PRIJZEN :-

Fa. J. L. RICHEL AZN.
WESTEINDE 224

Muziekhandel DAJOS BELA

Badhuisstraat 619 - Tel. 54754 - Fred. Hendriklaan 190
SCHEVENINGEN, 'S-GRAVENHAGE.

GROOTE VOORRAAD RUIME KEUZE
Columbia-,
Odeon,
Musica-,
Linstrom-,
Bekaplaten en
MACHINES
Violen
Mandolin.
Banjo's,
Guitaars,
Snaren,
Onderdeel.
Piano Muz.

HUURKOOP SYSTEEM
Speciale machines en verzending voor INDIË.
EIGEN REPARATIE-INRICHTING. ZIET ÉTALAGE.

De Winter staat voor de deur

denkt aan Uw Rheumatiek, Asthma, Bronchitis enz.
Wendt U in dit geval tot het

INHALATORIUM EN MASSAGE-INRICHTING

MAGNOLIASTRAAT 6 - DEN HAAG
TELEFOON 36103

Spreekuur dagel. van 2-5 en volgens afspraak

Ontbreekt het U aan gelegenheid onze Koloniën te bezoeken, neem dan een abonnement op het rijk geïllustreerde Maandblad S

Nederlandsch-Indië Oud en Nieuw

Abonnementsprijs 20 Gulden per jaargang
Directie en Adm. Nobelstraat 20, Den Haag

BRIEVEN en stukken, de afdeling Advertenties betreffende, uitsluitend te adresseeren: Administratie Koloniaal Weekblad, Nobelstraat 20, Den Haag. Dus NIET enkel Drukkerij Ten Hagen.

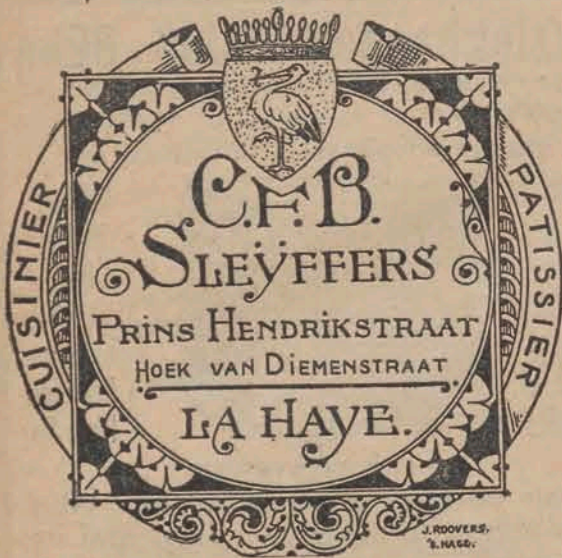
N.V. J. v. VUUREN'S HANDEL-Mij.
BRANDSTOFFENHANDEL

DENNEWEG 67a
DEN HAAG

TELEPHOON
14427

Wenscht gij te ontvangen te kwaliteit brandstoffen, tegen billijken prijs en gegarandeerde maat? Bel dan op **14427**.

BRIEVENBUS - PRULLEMAND

Dit is vaak de weg, die uw reclamedrukwerk aflegt, terwijl het moet zijn:

BRIEVENBUS- HUISKAMER OF KANTOOR

Tegenwoordig vindt men zóóveel drukwerk in de bus, dat het aankijken niet waard is, dat telkens het heele zaakje dadelijk weggegooid wordt. Uw drukkosten, bezorgloon of porto, alles is dan óók weggegooid!

Waarom dan geen reclamedrukwerk rondgezonden, dat door zijn aantrekkelijkheid opvalt, gelezen en vooral: bewaard wordt? Zulk drukwerk krijgt U niet van knoeidrukkerijtjes en evenmin van Multiplicators, doch wel van de

N.V. DRUKKERIJ TEN HAGEN
NOBELSTRAAT 20 * DEN HAAG

KONINKLIJK ZOÖLOGISCH BOTANISCH GENOOTSCHAP

WORDT LID

VRAAGT PROSPECTUS TEN KANTORE
BENOORDENHOUTSCHEWEG 2
TELEFOON 11292 DEN HAAG

VOOR TAXATIE

van Meubilair, bijvoeging van Goederen, of publieken verkoop van geheele Inboedels,

raadplege men den Auctionair:
W. DOP - Tel. 34957 - DEN HAAG

Indië te vernietigen of op onwettige wijze te veranderen. Art. 109 luidt: „Als schuldig aan opstand wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste 15 jaren: 1. hij die anderen in de wapenen brengt met het oogmerk zich te verzetten tegen het in Ned.-Indië gevestigde gezag; 2. hij, die de wapenen voert tegen het in Ned.-Indië gevestigde gezag”. Ook zij, die hebben afgesproken aan het gewapend verzet deel te nemen kunnen ingevolge art. 110 als schuldig aan samenspanning tot opstand, worden gestraft met ten hoogste zes jaren gevangenisstraf. Afzonderlijke strafbepalingen, wier maximum het zoeven genoemde van vijftien jaar gevangenisstraf in sommige gevallen zelfs kan overschrijden, waken tegen de beschadiging van spoor- en tramlijnen, van telefoon- en telegraafleidingen, van bruggen en wegen en tegen het wederrechtelijk binnendringen in voor den openbaren dienst bestemde gebouwen. Openlijke geweldpleging tegen personen en goederen kan, indien dat geweld den dood heeft ten gevolge gehad, met 12 jaar gevangenis als maximum worden gestraft, terwijl het met geweld dwingen van ambtenaren, evenals verzet tegen ambtenaren, werkzaam in de rechtmatige uitoefening hunner bediening als dwang en wederspanning onder bepaalde omstandigheden met gevangenisstraf van ten hoogste vijftien jaar wordt bedreigd. Ook zij, die van al deze misdrijven tijdig genoeg kennis hebben gedragen om de politie te waarschuwen, doch dit opzettelijk hebben nagelaten, zijn strafbaar, terwijl degenen, die zich bij gelegenheid van een volksoploop niet onmiddellijk verwijderen na het derde bevel, behalve de risico van een kogel, ook nog de kans loopen tot ten hoogste vier maanden en twee weken gevangenisstraf veroordeeld te worden. De artikelen 108 en 109 richten zich tegen zoogenaamde politieke misdrijven, tegen welke soort van delicten volgens veler oordeel de allerswaarste straffen niet gewettigd zijn, terwijl verder niet vergeten mag worden, dat aan hen, van wie bewezen wordt, dat zij een ander opzettelijk en met voorbedachten rade van het leven hebben beroofd, nog immer de doodstraf kan opgelegd worden.

De Loc. merkt hierbij op dat hierdoor nog een betekend aantal verzetslieden ter dood veroordeeld kunnen worden, wier schuld aan de verschillende moorden komt vast te staan. Voor het overige heeft de Regeering de oplossing gevonden van interneering op groote schaal.

Nieuw-Guinea.

Wanneer men de *Digoel-rivier*, een bochtige en dikwijls moeilijk bevaarbare stroom, 183 zeemijlen opvaart, een afstand als van Bazel naar Rotterdam, bereikt men het oord dat — volgens de *Java-Bode* (30 Nov.) — voor de vestiging van de *communisten* is gekozen. Wanneer de verstoorders van rust en orde zijn aangekomen in het gebied, waarvan *Merauke* de hoofdplaats vormt, en waarin nog een drietal gehuchten zijn gelegen, dan wordt de karavaan gericht naar een 30 M. hoogen heuvel. Dat is *Asiké*, het plekje dat speciaal voor deze vestiging is bestemd, gelegen in een verlaten land, waarin nomadenstammen rondzwerven en een enkele jager op paradijsvogels zich nu en dan vertoont. Het land is wellicht geschikt voor klein-landbouw. De bestuursvestiging te *Asiké* dateert van eenige jaren her. Zij zal nu iets belangrijker worden door den onverwachten „aanwas” der bevolking en wellicht in verband daarmee kwalitatief iets beter worden bezet, maar overigens zal alleen de militaire bewaking voor dit gebied extra versterkt worden.

In de *Java-Bode* van 26, 27, 29 en 30 Nov. e.v. vertelt de heer *Ch. le Roux*, lid der Nieuw-Guinea expeditie, over een tocht naar den *Kauwerawetstam* te *Pisano* in het Van Rees-gebergte. Schr.'s algemeene indruk van deze *Papoea's* is dat zij in vele opzichten evenzoo voelen en denken als wij. Wat hun geestelijke vermogens aangaat lijken hem deze menschen voor menige andere volksgroep in onzen archipel niet onder te doen.

Industrialisatie van Indië.

Einde November had te Weltevreden de bijeenkomst plaats van de Studiegroep der Ver. Koloniale Studiën. Het meerendeel van de aanwezigen was tegenover het industrialisatie-vraagstuk sceptisch gestemd. Hun bezwaren hadden eensdeels betrekking op het ontbreken van de noodige natuurlijke factoren, andersdeels op de moeilijkheden, welke eene industrialisatie zou ondervinden, als gebrek aan geregeld werkende vaklieden, de geringe afzet onder de Inlandsche bevolking in verband met hare geringe koopkracht, de bezwaren verbonden aan protectie, de moeilijkheden van afzet van de producten in Oost-Azië; ook werd gewezen op de tot dusver met de in-

MAX POOL
POSTZEGELHANDEL
KORTE POTEN 25 — DEN HAAG
TELEFOON 16722
INKOOP — VERKOOP
POSTZEGELVEILINGEN 5307

dustrialisatie verkregen ongunstige resultaten. Waar de Studiegroep de industrialisatie ter sprake had gebracht in verband met het bevolkingsvraagstuk op Java, was men van oordeel dat eene industrialisatie slechts een kleinen, alhoewel bij gunstigen uitslag niet te versmaden invloed op het bevolkingsvraagstuk zou kunnen uitoefenen. De heer *s. Jacob* stelde op grond van zijne ervaring zijne meening, dat hoewel de natuurlijke factoren niet verwaarloosd konden worden, de nadruk diende te worden gelegd op de persoonlijke eigenschappen van den ondernemer. Volgens hem waren de natuurlijke factoren niet slechter dan in andere landen, waar vele industrieën zijn geslaagd. Van de Regeering verwachtte hij voor de ondernemers steun en voorlichting, bewuste propaganda en instelling van een orgaan tot vereffening van de moeilijkheden. Industrialisatie van Indië achtte hij wenschelijk ter verhooging van de productie. Hoewel de agrarische productie hare grenzen nog niet had bereikt, is toch hare werkingsfeer begrens. Ten bate van de aan de industrialisatie verbonden particuliere, fiscale en sociale belangen diende volgens hem de industrialisatie met kracht te worden nagestreefd.

Met kracht nastreven. Die conclusie kan de *Deli Crt.* (29 Nov.) onderschrijven. Maar daarbij worde de grootste zorgvuldigheid betracht. Want Ned.-Indië zal nog een lange leerschool moeten doormaken eer het op industrieel gebied kan wedijveren met landen, die op dit gebied reeds een training van jaren achter zich hebben. De arbeidskrachten zijn niet zoo goedkoop, als men wel veronderstelt; men verliest het verschil in arbeidsprestatie uit het oog. Er zijn in Indië zeer bekwaame arbeiders te vinden, die onder toegeweijde Europeesche leiding zeer veel presteeren kunnen. Maar datzelfde geldt niet voor de zware industrieën, waarbij ook de lichaamskracht en het doorzettingsvermogen van den arbeider een belangrijken factor vormen. Waarbij ten slotte nog komen de training en ervaring, die eerst na vele jaren verkregen kunnen worden, naast de algemeene aanpassing van den Oosterling aan de eischen der Westersche productie, zooals regelmaat en arbeidszekerheid. Menige industrie die in Indië werkzaam is, kan slechts onder bijzondere omstandigheden met Europa concurreren. De *papierfabriek te Paderarang* heeft tot nu toe b.v. geteerd op een buitengewoon gunstig Gouv. contract en zal thans ook in vrije concurrentie zijn bestaansrecht moeten bewijzen. Zooals ook de *machinefabrieken te Soerabaja* nog steeds onder speciale voorwaarden moeten mededingen, terwijl de grootsche *fabriek van de Rhein-Elbe Union* het al zeer spoedig na de oprichting moest afleggen. Dat de *sigaren- en sigaretten-industrie* het volhoudt, is mogelijk toe te schrijven aan de grootere bekwaamheid der Inlandsche arbeiders voor lichte handenarbeid, dan voor de zwaardere industrieën.

II. UIT DE INLANDSCHE PERS.

Groote deining.

III (Slot).

De schrijver zou wel eens willen weten welke wapens, nu er geen voldoende voorraad levensmiddelen aanwezig is, Ned.-Indië heeft om in staat te zijn het Ghandi-systeem te volgen.

Natuurlijk zijn er wel voedingsmiddelen, doch die hoeveelheid is niet voldoende en moet het hoofdvoedsel der bevolking van elders worden ingevoerd, hoofdzakelijk omdat de voor de rijstcultuur geschikte gronden voor een groot deel worden benut ten behoeve van de suikercultuur.

Doch er is meer. Nu een twintigtal jaren geleden hield de bevolking van *Pekalongan* en op tal van andere plaatsen op Java zich over het algemeen bezig met weven. Dat bedrijf is grootendeels verdwenen, de sawahvelden werden omgezet in suikerrietvelden en het verdienen van geld is sedert dien tijd moeilijker geworden.

De van de voorouders geërfd weeftoestellen zijn op zijde gezet en men tracht thans in zijn levensonderhoud te voorzien door arbeid in de fabrieken, die zeker niet zwaarder is.

En, als de arbeider sterft, dan laat hij in de regel nog al veel nakomelingen na, die de oude weefmachines vreemde zaken vinden en van de kunst van weven in het geheel geen verstand hebben.

Over het feit dat men die machines wegwerpt

BONTMANTELS

De prijsvermindering van chique Bontmantels, in Sirkel, Seal Electric, Bisam, Nerz Murrel, enz. Groote sorteering echte Vossen vanaf Mantels met bont gevoerd vanaf 1120.— Bontstellen in alle prijzen

DIENERS VOOR REPAREREEN EN MODERNISEEREN
JEAN PIEROT
VAN SWIETENSTR. DEN HAAG

GEVESTIGD SINDS 1903

KNIP-ACADEMIE „CASANO”
EDISONSTRAAT 126 — 's-GRAVENHAGE

Cursus en Privaatlessen in het knippen van Dames- en Kinder-, Boven- en Onderkleeding. — (Moderne methode) Zeer geschikt voor Indische Dames

PAPIEREN PATRONEN OP MAAT

Aanbevelend, Mevr. J. NOLDUS, Gediplomeerd te Parijs

schelijk achten dat zij in de Algemeene Raden zitting nemen, in tegenstelling met de meening van een der journalisten van een der voornaamste Chineesch-Maleische nieuwbladen en zijne intellectuele medestanders, die reeds zoovele malen hebben verkondigd, dat het niet aan te bevelen is dat Chineezzen zich in de aangelegenheden van de verschillende Algemeene Raden mengen, omdat, zoals zij zeggen, die inmenging maar aanleiding geeft tot ontstemming met Nederlanders en Inlanders.

Hunne aanwezigheid in den Volksraad en Gemeenteraad wekt toch dikwijls vijandschap op.

Gelukkig hebben tal van andere personen meer gezonde denkbeelden en zijn zij wel in staat zelfstandig te oordeelen om te weten, dat de Algemeene Raden geen plaatsen zijn waar men denkbeelden van een journalist met zijne groep uitvecht, doch wel om de algemeene belangen der Chineezzen te dienen.

Waren de Chineezzen niet in die Algemeene Raden vertegenwoordigd, dan zouden al hunne aangelegenheden daarin worden besproken en behandeld, zonder dat de Chineezzen de gelegenheid zouden hebben gehad hunne belangen te verdedigen.

Al is hun aantal in die colleges gering, in elk geval hebben hunne stemmen toch waarde, terwijl het reeds herhaaldelijk in de praktijk is gebleken, dat, wanneer de motieven van het voorstel van een Chineesch lid goed worden verdedigd, deze al heel spoedig kan rekenen op den steun van zijne groep.

De door de heeren Kan Hok Hoei en Khouw Kim An in hunne redevoeringen voorgebrachte denkbeelden hadden althans herhaaldelijk de sympathie van Nederlandsche en Inlandsche ambtgenooten, ook al behooren zij niet tot hunne partij.

In tal van de in de colleges behandelde aangelegenheden, al waren die ook niet altijd even belangrijk, hebben de bemoeienissen van de Chineesche leden herhaaldelijk goede uitkomsten opgeleverd, die in het belang waren van de Chineesche gemeenschap, doch niettemin durven tal van personen toch nog den raad geven om zich niet in te laten met de taak, welke voor de Algemeene Raden is weggelegd.

Het spreekt van zelf dat men voor eene goede uitoefening der functie van raadslid personen moet kiezen die goed in het openbaar kunnen spreken, voorts die bekwaam zijn en durf hebben en die met opgewektheid de belangen van de gemeenschap willen behartigen.

Zij moeten geen verlengstuk zijn van eene partij of van een bepaalde groep.

Vrij en onafhankelijk hebben zij hunne stemmen in de verschillende colleges uit te brengen, want iedereen, die onder invloed staat van anderen, gevoelt zich gebonden, kan niet breed meer denken en raakt ten slotte zijne vrijheid kwijt.

Het is de plicht van de Chineesche kiesgerechtigden om van het geschonken kiesrecht een goed gebruik te maken en bij elke voorkomende verkiezing de keuze te vestigen op personen, wien men, in het belang van de algemeene zaak, het volste vertrouwen kan schenken.

Oost- en West-Ind. Literatuur-Overzicht.

Menschenbeenderen in grotten en merkwaardige versteeningen op Celebes.

De Java-Post van 5 Nov. bevat over de hierboven genoemde onderwerpen eene korte beschouwing van O. H., welke wellicht, althans wat laatstgenoemd punt betreft, gegevens bevat voor een nader, wetenschappelijk onderzoek.

Na er op gewezen te hebben, dat het vinden van menschenschedels in grotten op Celebes nog geen bewijs is dat men hierbij te doen heeft met overblijfselen uit de grijze oudheid — gelijk „een of andere amateur-palaeontoloog” meent — vermeldt schr. het bestaan ook van grotten waarin menselijke lichamen neergelegd zijn in den lateren tijd, ja in de twintigste eeuw.

„Zoo bevinden zich de beenderen van den laatsten onafhankelijken vorst van Mori, Makole Maroendoe, die in 1907 overleed, in een grot van het rotsachtige gebergte ten Westen van Sampalowo. In 1908 zijn de beenderen van dezen vorst nog eens netjes schoongemaakt door de mannen van Sampalowo gedurende het doodenfeest aldaar, waarna ze weder naar de grot zijn teruggebracht.

Het gebruik wilde namelijk bij de To Mori nog in de jaren 1908 tot 1911, dat de lichamen der

Aan de Leden van „Oost en West”

Het bestaan van het „Koloniaal Weekblad” is, dit behoeft geen betoog, een levensbehoefte voor Uw vereeniging.

Op twee manieren kunt U het orgaan steunen:

- 1°. door de adverteerders, die Uw weekblad helpen financieren, met Uw inkoop te bevoordeelen en daarbij den naam van het blad te vermelden,
- 2°. door Uw leveranciers aan te sporen in Uw orgaan te adverteeren, of door onzen reiziger bij Uw leveranciers een introductie te verschaffen.

Mogen wij op Uw medewerking in deze rekenen?

DE UITGEEFSTER.

SCHOENMAKER BLIJF BIJ JE LEEST!

Een oud spreekwoord en een wijs spreekwoord. Alleen in zijn eigen vak kan iemand iets goeds praesteeren. Een bankier heeft geen verstand van den kaashandel, evenmin als een electricien van hondenscheren. Maar allemaal kunnen zij in enkele uren leeren drukken, teminste als men de verzekeringen gelooft der handelaars in

KANTOOR-DRUKMACHINES.

Als men dan zoo'n machine aangeschaft heeft, valt het aanleeren van het drukkersvak lang niet mee, het werk kan niet halen bij dat van een goed geoutileerde drukkerij en slecht reclamedrukwerk is het tegendeel van een reclame. Indien gij echter met uw drukwerk eer wilt inleggen en er de aandacht op wilt zien gevestigd, bestel het dan bij de

N.V. DRUKKERIJ TEN HAGEN
NOBELSTRAAT 20 * TELEF. 11981

UIT DE CHINEESCHE PERS.

Chineesche leden in de Algemeene Raden van Ned.-Indië.

II (Slot).

De beschouwing van den „Orang-tani” hebben, wil de redactie van de „Perniagaan” een paar onnauwkeurigheden recht zetten mededeeling n.l., dat het voorstel van de leden der provincie niet met 21 tegen 18 stemmen, doch met 20 tegen 19 stemmen is aangenomen en voorts dat niet alle Chineesche leden hebben gesteund.

De heer Kan Hok Hoei, Pouw Beng Hong en de heer Tjong stemden tegen.

De heer Yo Heng Kam stemde vóór.

De heer Yo Heng Kam en als medewerking van den heer Yo Heng Kam en de groep der vóórstemmers dus de medewerking en mag men hem daarvoor erkentelijk vinden.

De redactie van de „Perniagaan” vindt de redactie van de „Orang-tani” aangenaam te weten, dat de „Orang-tani” tot die groep van Chineezzen, die het wen-

W. J. M. SIMONIS'
BEDDENMAGAZIJN
GROENMARKT 34
TEL. 14420 DEN HAAG

GROOTSTE KEUZE
LEDIKANTEN - MATRASSEN
DEKENS

ONZE „PHOENIX“ MATRASSEN (Gedep.)
 OVERTREFFEN ELK ANDER SOORT IN AANGENAME LIGGING EN SOLIDITEIT. HONDERDEN TEVREDENHEIDSBETUIGINGEN TER INZAGE

Les extrêmes se touchent

Een courantendrukkerij is een inrichting waar in den kortst mogelijken tijd het grootst mogelijk kwantum werk moet worden gemaakt. Personeel en machines zijn daarop speciaal ingesteld. Snelheid is hoofdzaak; kwaliteit een, zij het dan voorname, bijzaak.

Een kunstdrukkerij is juist het omgekeerde. Daar is de atwerking hoofdzaak en teveel haast zou ten nadeele van het werk komen. Ook daar zijn personeel en machines speciaal op zulk werk berekend.

De meeste drukkerijen leggen zich óf op het een, óf op het ander toe, omdat het lastig is, zich op twee zoo uiteenlopende soorten van werk te specialiseren.

L'exception confirme la loi

Dat ziet men aan onze Drukkerij, die op haar rotatiepersen couranten en tijdschriften snel en in groote oplagen vervaardigt, doch wier snelpersen kunstproducten leveren als „Ned. Indië Oud en Nieuw“, „Het Huis Oud en Nieuw“, Oedaya (Opgang) enz. Natuurlijk vervaardigen wij ook het middenklasse-werk, hetz.g. Handelsdrukwerk en wij beroemen er ons op, dat ons werk door geen onzer collega's kan worden overtroffen.

N. V. DRUKKERIJ TEN HAGEN
 DEN HAAG - NOBELSTRAAT 20 - TEL. 11987

Doeltreffende
reclame vereischt
grootte
publiciteit

EETNU BLIK- en INMAAKGROENTEN

HOOG in Kwaliteit. — LAAG in Prijs.
 Vraagt onze bekende Tafelzuren, Appelmoes in blik. Alle soorten Fruit en Delicatessen, tegen scherp concurrerende prijzen.

Groenten-, Fruit- en Conservenhandel
J. F. EVERSMAAN - Tel. 37073 - Edisonstraat 139

overledenen in een uitgeholden loomslam geplaatst werden en zoo boven de aarde werden gehouden, totdat het vleesch absoluut tot ontbinding was overgegaan en de beenderen heel bloot lagen. Men schatte den tijd daarvoor op ongeveer twee weken.

Uit eerbied voor de overledenen, vooral de overleden vorsten, maakten de stamgenooten de gebeente schoon. Het volksgeloof toch leerde, dat de ziel in het lichaam kon terugkeeren, zoolang er nog vleesch aan het gebeente kleefde. Waren de beenderen eenmaal geheel bloot, dan zou de ziel niet meer met het lichaam vereenigd kunnen worden.

Niet alleen de To Mori, doch tal van andere stammen in het gebied van Mori volgden dezen doodenecultus. Evenwel zijn er ook stammen in datzelfde gebied, die de lijken begraven, o.a. de To Wana en de To Lolaki. Deze laatste volksslam is vermoedelijk verwant met de To Wana en heeft vroeger het Lambolagebergte bewoond, doch is langzamerhand meer naar het Zuiden getrokken en vormde in 1910 nog een soort bufferstaatje tusschen de heidsche To Mori en de Mohammedaanse To Boengkoë. Het spreekt van zelf, dat de To Boengkoë, die den Islam belijden, de dooden begraven.

Vindt men op Celebes geraamten of resten van geraamten in grotten, dan kan men er zeker van zijn dat die beenderen daar nedergelegd zijn door familieleden, die een zekere piëteit hebben willen betrachten, als wij in acht plegen te nemen bij het begraven van onze afgestorven familieleden en vrienden.

Verder maakt dezelfde schrijver nog melding van een opmerkelijke vondst: „In de omstreken van Rappang en Enrekang worden vele versteeningen aangetroffen, hetgeen natuurlijk een gevolg is van de samenstelling van het uit bronnen afkomstige water. In de Salo Mata Allo (Zonnerivier) nabij Enrekang vond ik eene versteening, welke door den off. v. gezondh. Dr. F. W. van Haeften onmiddellijk herkend werd als een menschelijke voet. Toen Dr. v. H. ons de lijnen aanwees, was het voor ons allen even duidelijk: het was een versteende menschenvoet.

Op de toppen van enkele heuvels tusschen Enrekang en Kaoetoe vindt men steenen, waarvan de Javaansche militairen bij eerste ontmoeting zeiden: Retja (beelden). En inderdaad gelijken vele steenen op afbeeldingen van menschen. De bevolking in die streek zegt dat het versteende menschen zijn uit den heel ouden tijd, die op de heuvels in een watervloed omgekomen zijn.

Een geschrift over Soemba

In de reeks handboeken „Onze Zendingsvelden“ is, als No. 5, het eiland Soemba behandeld. Schr. is Ds. D. K. Wielenga, die vele jaren op dat eiland als missionair-predikant vertoefde; trouwens uit de behandeling der stof bemerkt men onmiddellijk te doen te hebben met een deskundige, die uit eigen ervaring land en volk en het zendingswerk beschrijft.

In het eerste hoofdstuk wordt de geschiedenis van het eiland beschreven, het tweede handelt over land en volk, het derde behandelt meer in het bijzonder den godsdienst, het animisme in de bijzondere vormen die het op Soemba aanneemt. Het overige is geheel aan de geschiedenis der Zending gewijd.

Zoögraphie van den Indischen Archipel.

In de reeks geschriften: „Volksuniversiteitsbibliotheek“ (uitgave van de erven F. Bohn te Haarlem) is als No. 35 verschenen: Zoögraphie van den Indischen Archipel, door Dr. L. F. de Beaufort, Directeur van het Zoölogisch Museum te Amsterdam.

Het, ook voor den leek, aantrekkelijk geschreven boekje is als volgt ingedeeld. Hoofdstuk I bevat de Inleiding, II en III behandelen de Grootte Soenda-eilanden: Sumatra, Borneo en Java, waarvan de fauna zooveel overeenkomst vertoont met die van het zuidoostelijk deel van Azië, zoodat de kleinere eilanden in het westelijk deel van den Archipel; IV beschrijft de dierenwereld van Nieuw-Guinea, welke met die van Australië overeenstemt; V is gewijd aan de „midden-moet“: Celebes, de Molukken en de Kleine Soenda-eilanden met hun gemengde Indische en Australische fauna, welke voor den zoöloog het groote struikelblok zijn wanneer het er om gaat eene verklaring te geven op welke wijze die eilanden hun tegenwoordige fauna gekregen hebben.

Eenige illustraties zijn tusschen den tekst opge-

OPTICIEN - C. A. VAN MONSIEUR
 VALKENBOSCHPLEIN 19 - TEL. 32167 - DEN HAAG

BESCHERMT UW OGEN MET
ZEISS-PUNKTALGLAZEN

nomen en een kaart van den Ind. Archipel met zich aan het slot.

Landbouw. Tijdschr. der Vereeniging van Landbouwconsulenten.

Uit den inhoud der Nov.-afl. Patchouli (Indische olie, verkregen uit een plant welke vooral in Atjeh wordt gecultiveerd), door Dr. H. Loos en H. Gonggrijp. — Eenige mededeelingen omtrent eenden (in de streek gelegen ten Zuiden van Tobameer), door ir. A. W. Huidekoper. — Inkomsten voor de levering van landbouwvoorwerpen voor de Inlandsche landbouwers, door Koens. — De invloed van het landbouwwonder op den landbouw in Tropisch Nederland, door Sibinga Mulder (ontleend aan de Ind. Mercurius). — Landbouw in den Volksraad. — Boekbespreking: Landbouwatlas voor Java en Madoera, besprekt door G. J. Vink en A. A. Crinse de Roy.

Algemeen Landbouwweekblad voor Nederland.

Hoofdzakelijke inhoud van No. 22. Alibi (Lucana in rubbertuinen. — Het verduurzamen van vruchten met latex, door ir. J. G. Fol. — Bijzonderheden omtrent het Plasmochine, door H. Veen Sr. — De toekomst van de rubberproductie van Brazilië. — Herbeleggen een probleem voor de rubberindustrie, door J. Guharson. — De toekomst der koffiecultuur in Oost-Indië (ontleend aan de Ind. Mercurius). — Kinine, een studie van dr. A. Groothoff. — Strijding der malaria.

De Indische Culturen.

No. 22 (van 25 Nov.) bevat o.m. Een onderzoek van boschproducten (te Soerabaja), door A. Bianchi (met afb.). — Thee in Noord-Afrika (met afb.). — De bestrijding van vliegplagen per vliegtuig en hare mogelijkheden in Ned.-Indië, door Prof. Dr. J. C. Th. Uphoff. — Leefmans (slot). — Uit de geschiedenis der theecultuur, door S. Kalf (slot). — Het Instituut (aan het Algemeen Handelsblad) artikelen van Prof. Mr. M. W. T. Treub (C. Prinsen Geerlig). — Mycologie (kennis van denstoeien). — Vijftig jaren landbouwwetenschap Wageningen maakt de balans op.

De Indische Post.

De rubriek „Onze Meening“ in het Nr. 22 van Nov. bespreekt den „Bloednacht“ op West-Indië. Het artikel bevat verschillende verwijten aan adres van de Overheid „voor wie het opzichgeweldige blamage was“. Verder wordt aangegeven op het nemen van repressieve maatregelen aanzien van de schulden. — De hr. D. B. schrijft over de pers in Indië, met als uitgangspunt de voordrachten over hetzelfde onderwerp van heeren Lievegoed en Feith, onlangs te Den Haag gehouden. — Verder bevat dit Nr. 22 schouwningen naar aanleiding van de jongste raadzittingen.

De Indische Verlofgange

Het Nr. van 24 Dec. bevat o.a. Een groote stelling (met de bronwaterleiding te Balavia), door v. d. B. — Baron Sloet van de Beele (Gouverneur van Indië), door S. Kalf. — Indische kunstnagels, door P. B.

Indië Geïllustreerd Tijdschrift.

Afl. 20 (22 Dec.). Een en ander uit Java's verleden (vervolg), door L. Met afb. — Schetsen (uit Sumatra's Westkust), Met afb. (vervolg). — Het vraagstuk van Java's aanwas, door Prof. Dr. A. W. Nieuwenhuis (vervolg). — Het meer van Pandjaloe (op Java), door Gertjan (met ill.).

De Indische Mercurius.

No. 52 (29 Dec.). Over de samenstelling van eenige op verschillende wijzen bereide theeën. (Berichten van de afdeling Handelswetenschappen van het Koloniaal Instituut. No. 28). — Vruchten in de hoofdstad, door ir. W. L. — Rozenhout-exploitatie in Suriname. — Kest ter opheffing van Suriname. — Financien. — Kleine mededeelingen. — Berichten en verslagen, zoodat de overige rubrieken, waaronder een literatuuroverzicht, vezelstoffen, plantenziekten en plagen, vraagstukken.

De West-Indische Gids.

Inhoud der Jan.-afl. Een wonderlijke ming tegen Porto-Rico, door Mr. B. de G.

JAC. HUIZER
HEEREN
MODEARTIKELEN
 RUIM GESORTEERD
THOMSONPLEIN 22, DEN HAAG

Schetsjes uit Albina, door H. Schütz. — Geschiedenis van St. Eustatius, door S. Kalff. — Het hout van Suriname, door Joh. F. Snel. — Boekbespreking, door Jhr. L. C. van Pan. — Dr. G. Lindblom. Eenige Details in der Oranik der Buschneger. Surinams) en door C. K. — W. R. Voullaire. Land, Leute und Missions- in Suriname). — Bibliographie.

Taal-, Land- en Volkenk. v. Ned.-Indië.

van deel 82 der door het Kon. Inst. v. L. en V. uitgegeven Bijdragen heeft den inhoud. Bali 1800—1814, door C. Lekkerkerker. — Onze eerste vestiging in Djambi. — Verspreidingsstukken, door J. W. J. Weltschetskaart). — Een nieuwe bijdrage tot de kennis van het Shamanisme bij de Pasemahers, door H. Hoven. — Mededeelingen betreffende de geschiedenis van Batjan, door W. Ph. Coolhaas (met afbeeldingen). — De Savoeneezen, door F. de Wetering (met afbeeldingen). — Begraafplaatsen van Soemba (met afbeeldingen). — Notulen van vergaderingen gehouden in Juni, Sept., Oct. en Nov. 1926.

Wesen im Heidentum, von Prof. Dr. H. Meinhof. III. Der Begriff eines höchsten Gottes unter den niedrigst stehenden Völkern der indischen Archipels. (Intern. Ethnogr. Bd. 27 Nr. 5—6).

man. A record from Borneo, by Ch. Hose. Preface by Prof. G. Elliot Smith. With maps and a map showing the distribution of the languages. (London, Macmillan and Co.).

icht van de Inlandsche en Maleische literatuur, 27 Nov. '26. No. 48. (Bureau voor de Indische Letteren en aanverwante aangelegenheden te Batavia).

weegsche lepra-wet, zooals zij in Noord-Nederlandsch-Indië is toegepast, is toegepast op Indonesië. Voordracht door Dr. J. B. van der Meulen. (Nederl. Tijdschr. v. Geneesk. 1926, II, 10—12).

en uit het leven van Ludwig Ingwer Nommensen, den Apostel der Batakken (vervolg), door H. Hemmers. (De Banier, 18 Nov. '26).

Bureau. Les escales maritimes. Le port de Batavia (Indes Néerlandaises). Avec cartes et illustrations. Librairie Maritime Internationale).

boek voor Cultuur- en Handels-onderzoek in Nederlandsch-Indië. 1927. 39e Jaargang. Amsterdam, J. H. de Bussy).

BOEKBESPREKING.

Bali en Lombok. Geschriften van F. A. Liefcrinck. Met een inleiding van Professor J. C. van Eerde. — Amsterdam, J. H. de Bussy, 1927.

boekdeel van 542 blz. zijn, met toestemming van de uitgeverij betrokken tijdschriften en met medewerking van het Bali-Instituut, de voornaamste als afzonderlijke boekwerken verschenen in de reeks van den heer F. A. Liefcrinck uitgegeven van een Register door den auteur. Van de afzonderlijke boeken is ook een portret opgenomen uit zijn eigen tijd. Het is 54 jaar geleden, dat de heer L. in Indischen dienst trad, en 17 jaar geleden werd gepensionneerd. Van de 33 jaren daardienst bracht hij er 16 door op Bali en 17 op Lombok. Men kan wel zeggen, dat hij al de belangrijke momenten uit de wordings- en ontwikkelings-geschiedenis van dit gewest heeft geleefd: de periode, die aan de vorming der residentie op Bali en van Lombok. Als inspecteur der Residentie op Java werd hij in de zware dagen der Indië-expeditie vier maanden gedetacheerd naar de Molukken, waarvan hij van 1896 tot 1901 het bestuur voerde. En als lid van den Raad van Indië was hij de man, die als Regeerings-commissaris in Indië vóór, tijdens en na de Zuid-Bali-expeditie de voorbereiding in het nu afgeronde gewest van de bestuurszaken bestuurd was tevens een man van een scherpzinnigen aanleg, die bovendien de vruchten van zijn scherpzinnige onderzoekingen in klaren, gaven en zakelijken vorm te deelen. Zijn opstellen over Bali en Lom-

Belastingzaken (ook Indische)
H. J. KONING - DEN HAAG

Sonoystraat 53 (bij lijnen A, 7, 14 en 17)
 Inlichtingen, adviezen, aangiften, verzoek- en bezwaarschriften, uitstel.
Kantoor open: alle werkdagen van 10 tot 12 en van 2 tot 5 uur (ook Zaterdagsnamiddags). Bovendien Dinsdags- en Donderdagsavonds van 7 tot 9 uur.
38-jarige belastingpraktijk. Tarief zeer billijk.

bok hebben daardoor klassieke en voor den jongen bestuursambtenaar vormende waarde gekregen. Zij zijn modellen gebleven voor de wijze van vastlegging en conserveering van bestuursbeleid.

Het was dus een goed werk deze opstellen, van 1886 tot 1902 in verschillende tijdschriften verschenen, voor een jonger geslacht weer gemakkelijk toegankelijk te maken.

Men vindt hier bijeengebracht de artikelen, in Lekkerkerker's „Overzicht der literatuur omtrent Bali en Lombok tot einde 1919" in extract medegegeeld onder B 162, De rijstcultuur op Bali (Ind. Gids 1886 en '87), waarbij aansluit B 175, Een proef op de som (Tijds. Binnenl. Bestuur 1890 en '91); B 172, de magistrale Bijdrage tot de kennis van het eiland Bali (Tijds. Bat. Gen. XXXIII, 1890); B 170, Verslag enz., als artikel: „De onbebouwde gronden in de landschappen Boelèleng en Djambrana" geplaatst in Tijds. Binnenl. Best. 1889; B 297, Een staatsstuk van den vorst van Lombok (Tijds. Bat. Gen. XLII, 1900); B 298, Slavernij op Lombok (ib.) en B 312, De residentie Bali en Lombok na het jaar 1894 (Versl. Indisch Gen. 1902).

Suriname.

Nog steeds geen couranten uit Suriname ontvangen.

„De Surinamer" wordt ons — zonder dat wij de reden kunnen bevroeden — heelemaal niet meer toegezonden. Omtrent den terugkeer van de expeditie-Stahel moeten wij daarom het een en ander ontleenen aan „De Maasbode" van 28 December: „Prof. Stahel zag er vrij slecht uit, veranderd en vermagerd — hij was 20 kilo afgevallen — en afgemat. Ir. IJzerman had de ontharingen beter doorstaan.

De laatste twee maanden had de expeditie bar gebrek geleden. Een menu dat onveranderlijk begon met blomsoep 's morgens — waarschijnlijk tot dusverre onbekend in de culinaire wetenschap — 's middags rijst met bonen, welke al den eerbiedwaardigen leeftijd van een jaar bereikten en dus nagenoeg uitgedroogd waren en dan 's avonds weer blomsoep.

Het gevolg van deze eentonigheid was, zooals zich begrijpen laat, beri-beri, die den professor het sterkst aangreep en wel zoo, dat hij zelf nog weinig hoop had de hoofdstad te bereiken.

Bij de beri-beri kwam nog malaria, waaraan ook zijn reisgenoot, de heer IJzerman, niet ontkwam.

Zijn behoud dankt professor Stahel eigenlijk aan de bekende Paranoten, die zij onderweg konden vinden. Hadden zij deze niet gehad, de beri-beri zou hem ten gronde hebben gericht.

Vóór dezen angstigen tijd was het verloop zeer goed geweest. Er was voedsel genoeg, het werk ging goed, zoodat de resultaten bevredigend konden worden genoemd. Wild was er vooral in het gebergte naar believen.

Het edelste wild was wel te vinden in het apengilde, waarin kwattas en brulapen wel de cere-plaats verdienen. Hun vleesch doet beslist niet onder voor dat van goede boschvarkens en stelt b.v. dat van de powisi verre in de schaduw.

Bij het terugkeeren ondervond men echter de bovenomschreven ellende tijdens de rivierreis... Wij veroorloven ons hier de vraag: zou de expeditie niet een voldoende hoeveelheid lemmetjessap, het sedert eeuwen beproefde middel tegen scheurbuik, hebben medegenomen?

„Op het gebergte zelf had men een prachtig vergezicht; om zoo te zeggen, over heel Suriname. Overal echter zwaar bosch. Slechts hier en daar, heel spaarzaam, een naakte helling, die vreemd tusschen al het groen lag.

En eigenaardig — van al de talloze boomsoorten in die uitgestrekte bosschen, haast geen enkele vrucht.

Er zijn enkele noviteiten ontdekt op botanisch gebied en vooral de geologische vondsten zijn megevallenen. Meer dan men dacht. De topografische waarnemingen van kolonel Kremer zijn eveneens van belang. Daarover zullen later natuurlijk bijzonderheden te vinden zijn in de verslagen"....

„Pater Ahlbrinck, die in September vertrok om contact te zoeken met bovenlandsche Indianen, is met een man of zes aan de Boven-Koefarie achtergebleven. Hier had de expeditie een vijftal Indianen ontmoet, die zeer schuw waren en aanvankelijk wegliepen. Later kwamen zij echter terug en wilden zelfs den pater wel te woord staan. Aangezien

W.D. BOS OPTICIEN THOMSONPLEIN 47
 (BY THOMSONPLEIN)

TE KOOP
VILLA'S GEBOUWD
 aan den Nieboerweg, Laan van Poot, Dr. v. Welylaan.
VILLA'S IN AANBOUW
 aan den Waalsdorperweg, van Voorschotenlaan.
VILLA'S NOG TE BOUWEN
 van Bepwaarderweg, van Mandricstraat, van Ammerslaan.
 Prijzen van f 10.000 tot f 50.000. Bouw 1e klas.
 Alle inlichtingen te bekomen:
 J. v. GEMERT & Zn., { Tel. 35350, Valkenboschk. 277.
 { Tel. 35437, Herschelstraat 19.

ARBEIDSBEURS VOOR DEN OUD-IND. MILITAIR
 Gevestigd te NIJMEGEN
 Oude Varkensmarkt 41-53 Telefoon 1865
 Geopend van 9—12 v.m. en van 2—4 uur n.m.
 Zaterdags na 12 uur gesloten
 Directeur A. VAN BOXTEL
 Correspondentschappen in vele plaatsen.
 Correspondentschap te
 AMSTERDAM, J. van Loggem, Cilliersstraat 30h
 DEN HAAG, G. J. L. Verhoeven, Valkenboschk. 34
 ROTTERDAM, J. F. Ferwerda, Calandstraat 24b
 Telefoon van 9—12 10733
 ARNHEM, G. J. Hoetink, Ammastraat 58

H.H. Werkgevers!

Bovengenoemde Beurs stelt zich ten doel Oud-Indische Militairen aan den arbeid te helpen.

Zij is nagenoeg te allen tijde in staat om degelijke Oud-Indische Militairen beschikbaar te stellen voor verschillende betrekkingen, als bijvoorbeeld:

Boekhouder, Kantoorbediende, Conciërge, Huisbewaarder, Portier, Fabrieksopzichter en -waker, Jachtopziener, Magazijnmeester, Magazijnknecht, Wissellooper, Ploegbaas, Depôthouder, Huisknecht, Hulpmonteur, Stoker centrale verwarming, Knecht van de apotheek en ander Personeel voor Zieken- en Weeshuizen, waaronder ook gediplomeerde Verplegers, Controleurs en Wakers voor den Nachtveiligheidsdienst, Telegrafisten en Telefonisten, Koks. enz., waaronder geschoold Personeel.

De personen zijn allen vrij van militaire plichten. Gaarne houdt zij zich aanbevolen voor Uwe aanvragen om personeel, zoowel hier te lande als in Ned. Oost- en West-Indië.

DENKT
 U wel aan ons blad voor
 Uw reclame?

NEDERLANDSCHE HANDEL - MAATSCHAPPIJ

AMSTERDAM.

Gestort Kapitaal / 80,000,000.-
Statutaire Reserve - 21,117,340.-
Buitengewone Reserve - 22,660,000.-

Agentschappen te ROTTERDAM en 's-GRAVENHAGE.

Vestigingen in Nederlandsch-Indië,
Straits-Settlements, Britsch-Indië, China en Japan.

In- en Verkoop van Wissels en Telegrafische Transferten.
— Incasseeringen en Financieringen. — Schriftelijke en
Telegrafische Credieten. — Reiscredietbrieven. — Depositos'.
— Rekeningen-Contant. — Aan- en Verkoop van Effecten. —
Administratie van Vermogens. — Open en Gesloten
Bewaarneming.

SAFE-DEPOSIT — KOFFERKLUIS

Inrichting tot het plaatsen van brandkasten. Speciale
gelegenheid tot het huren van afzonderlijke kluisen voor
groot administraties.

SNELLE OPLEIDING VOOR DE PRACTIJK-DIPLOMA'S BOEKHOUDEN

Speciaal voor Indische
Verlofgangers

Spiedopleiding in 6 à 9 maanden

Twee uur les p. week. Lesgeld f 20.- p. mnd.

J. W. AUDIER Jzn.

Gediplomeerd Accountant
Leeraar M.O. Boekhouden

Achterom 68 Telefoon 16423

(één huis vanaf de Passage)

'S-GRAVENHAGE

R. SCHENZER'S

ALGEMEEN ASSURANTIE-KANTOOR

PAPAVERHOF No. 35

DEN HAAG, TEL. 30070

Belast zich met de vakkundige
behandeling van Assurantie
aangelegenheden van elken aard

oud INDISCH GAST
LID DER VEREENIGING OOST & WEST

DE BAS & Co., Bankiers

HEERENGRACHT 17 - 'S-GRAVENHAGE

Belasten zich met alle Bankzaken

Safe-Inrichting

DE KUNST VAN ADVERTEEREN

Als de vertegenwoordiger van een zaak zich
bepaalt tot het afgeven van een visitekaartje en
dan heen gaat, zal hij zeker geen orders krijgen.
Daarvoor is noodig, dat hij den menschen iets
vertelt, hen overtuigt, dat zijn artikelen beter
zijn dan andere en waarom. S

Uw Advertentie moet niet slechts een visitekaartje
zijn, doch den lezers iets mededeelen, hen over-
tuigen, dat zij bij U beter bediend worden dan
bij uw concurrenten.

NIEUWJAAR.

Nog eens ten einde 't Oude en vooraan 't nieuwe jaar
Wanneer zal 't einde zijn? Hoe lang staat d'oude boom
Op taale wortelen en weert zich onder allen,
die drags bij dwizenden varen hem nedervallen?
Gij weet het, Heer, alleen en houwt het zelf verzorgen,
Laat die onkunde mij tot meer en meerder zorgen
gedijen. (CONST. HUYGENS)

O. L. V. E. H. (Onderlinge Levensverzekering van Eigen Huip) Den Haag, Kortenaerka

er reeds vijf ontmoet werden, werd de begrijpelijke
veronderstelling gemaakt, dat er nog wel meer zou-
den zijn. Pater Ahlbrinck bleef dan ook achter om
te trachten er contact mede te krijgen". . . .

„Omtrent het laatste deel van de reis, d.i. vanaf
het contact met Pater Ahlbrinck, vernam het blad
ook een en ander.

Pater Ahlbrinck, die zijn toeg verloren had bij
een rivierongeval, wandelde er rond in zwarte knie-
broekjes. Men stelle zich nu voor wat een ramp het
was toen op een kwaden nacht een pijp van dit
onmisbaar instrument bleek verorberd te zijn door
witte mieren. Professor Stahel deed toen genereus
afstand van een zwart fotodoek, dat met virtuositeit
werd omgezet in een broekspijp.

Hierin kon nu de nijvere onderzoeker zich
wederom toonbaar bewegen — in het bosch is men
gauw tevreden.

Van de Saloemas, de Indianen, die het hoofddoel
vormen van Pater Ahlbrinck's tocht, werden er
slechts vijf ontmoet. Deze Indianen zijn daarom
zoo interessant voor hem, omdat zij in de laatste
vijf en zeventig jaar niet door blanken zijn bezocht.

Geheel zonder contact met de bewoonde wereld
zijn zij echter niet gebleven, want prof. Stahel vond
in hun bezit voorwerpen, die bewijzen, dat zij door
anderen — Boschnegers of Indianen — nog in ver-
binding staan met de beschaafde wereld.

Ook van balatableeders zijn in de bovenlanden
sporen gevonden, verder dan men had kunnen
denken. Tot op een halven dag van het uitgangspunt
aan de Lucierivier vond men nog een over-
blijfsel van een kamp, dat er klaarblijkelijk door
bleeders was neergezet.

Van een plan, om over Brazilië terug te keeren,
moest worden afgezien wegens te kort aan personeel.

Aan Pater Ahlbrinck werd toen alles gelaten wat
onderweg had moeten dienen als ruilmiddel in ge-
val van voedselnood. Daarenboven had hij zelf
voorraad voor een maand of twee.

Hij is dus tegen het einde van het jaar te ver-
wachten of in Januari, tenzij hij zelf zijn program
wijzigt en zich een weg baant."

Van de hand van den heer W. de Cock Buning
— wiens „Rapport over Suriname" wij onlangs be-
spraken — een belangrijk artikel, onder het hoofd
„Geen halfwerk voor Suriname" in „De Opbouw"
van 15 December.

Wij ontleenen daaraan het volgende:

„Het is geen geheim dat Minister Koningsberger
het voornemen koestert om bij de aanstaande be-
handeling der begroting van Suriname in de
Tweede Kamer eenige maatregelen voor te stellen
welke de economische ontwikkeling van dat gebied
moeten bevorderen. Welke die maatregelen zijn,
weet ik niet, maar als ik bedenken hoe eeuwen lang
Suriname in het leven gehouden is met lapmid-
deltjes, hoe weinig in Nederland beseft wordt dat
de 50 miljoen gulden welke sinds 1867 in den
vorm van subsidies naar Suriname zijn gevloeid
weggegooid geld is, omdat geen Nederlandsche
Regering de durf gehad heeft een scherp omlijnd
en behoorlijk gefinancierd ontwikkelingsprogram
op te zetten, dan kan ik de vrees niet van mij af-
zetten dat ook ditmaal volstaan zal worden met
tegenoetkoming aan enkele desiderata".

Daartegen wil de schrijver waarschuwen. Na de
denkbeelden van den Ondernemersraad voor
Suriname te hebben samengevat, wijst de heer de
Cock Buning er op, dat die denkbeelden zich vrij-
wel uitsluitend richten op de bevordering van den
groot-landbouw, waarom hij de bijzondere aan-
dacht vraagt voor de maatregelen welke noodig zijn
in het belang van de andere groepen en van de
kolonie in haar geheel.

De schrijver toont daarna met cijfers aan dat de
klein-landbouw voor de welvaart der kolonie een
zeer belangrijke factor is. Hij meent daarom dat
aan de wenschen van den Ondernemersraad de
volgende eischen moeten worden toegevoegd:

- 1°. aanleg van bevoeiingswerken;
- 2°. beschikbaarstelling van trekvee, inrichting
van een goed landbouwerdriet en andere maat-
regelen ter bevordering van den klein-landbouw.

Maar ook daarmee is men er nog niet. Ook al
kwamen de klein-landbouwers tot welstand, dan
nog is het aantal inwoners te gering om de kolonie
financieel onafhankelijk te maken van het moeder-
land.

De bevolking moet dus vermeerderd worden; in

de eerste plaats door betere hygiënische ver-
in de tweede plaats door invoer van
arbeiders, en in de derde plaats door aan-
vrije landbouwersgezinnen.

„Voorwaar — aldus vervolgt de schrijver
eenige weg voor Nederland om te ontkom-
de steeds stijgende subsidies, welke opnie-
een half miljoen per jaar zullen stijgen,
voorgestelde steun aan den groot-landbouw
lijkheid wordt, is om alle middelen te be-
men om binnen zoo kort mogelijken tijd
king te doen toenemen."

Ten slotte behandelt de schrijver de
de opheffing van Suriname moet worden
pakt.

Wat onmiddellijk gedaan kan worden
Regering kan door de Tweede Kamer der
Generaal worden uitgenoodigd om in over-
een door de Regering te benoemen des-
commissie of raad nog vóór einde 1927 een
ditt
wikkelingsplan over te leggen, waarin de
ciele consequenties zoo nauwkeurig moge-
aangegeven, terwijl de Kamer principieel
stemming betuigt met de voorbereiding van
vormingsplannen door het toestaan van een
waaruit kunnen worden bekostigd de
dingswerken benevens de urgente maatreg-
de Minister van Koloniën waarschijnlijk
stellen. Wij komen dan eindelijk uit het
van adviezen in dat van handelen."

In de pers is de belangstelling voor
gelukkig nog niet aan het afnemen. In het
meen Handelsblad" van 29 December een
van J. C. N. „Heeft Suriname een toekomst"
het „Nieuwsblad van het Noorden" (Gron-
wijdt in zijn nummer van 24 December
name een beschouwing en in „Het Vaderland"
28 December een interessante brief uit Para-

Ten slotte knippen wij uit het jaarover-
de „Nieuwe Rotterd. Courant" van 31 Dec-
Avondblad F het volgende:

„Wat West-Indië betreft, zoo biedt de
kelijke verbetering van Curaçao's scheep-
1926 dit eiland nieuwe oeconomische kans-
wijl toegenomen belangstelling voor cultu-
Suriname, waaraan de voorstellen van den
nemersraad voor Suriname concreten vorm
gegeven, voor Nederlandsch Guyana de
heid opent van een mobilisatie van Oost-
ondernemerskapitaal ten behoeve van de
Indische kolonie".

Curaçao.

Gelijkstelling van akten.

II.

Eigenlijk kunnen wij wel de laatste
eerst beantwoorden. Zonder dat wij on-
nader uiteenzetten zal deze vraag aldus
ven kunnen worden: Is de Amigoe erin ge-
de gelijkwaardigheid der Curaçaosche en
landsche bijakten aan te toonen? Voorop
dat wij de akten Fransch, Duitsch en Span-
de door het blad zelf aangevoerde redenen
uitschakelen. Blijft over het Engelsch, waar-
alleen gezegd wordt, dat de redacteur van
talen in 1923 zou hebben gezegd, dat de
van Curaçao „veel te moeilijk en onoorde-
zijn. Dat kan toch ook met heel veel ge-
moeilijk als een compliment beschouwd
Wij althans kunnen er moeilijk iets ander-
dan een aanklacht. Maar, zal men zeg-
iemand aan die veel te moeilijke en onoor-
dige eischen voldoet en akte-bezitter
moet hij toch wel minstens even goed zijn
die in Nederland aan veel gemakkelijker
deelkundiger eischen voldoet. Dat zit nu
wij willen antwoorden. Dat veel te moeilijke
mee een gevolg zijn van het onoordeel-
dit laatste kan moeilijk aan anderen dan
examinatoren geweten worden; die zullen
deskundig zijn geweest.

In dit verband wijzen wij er uitdrukkelijk
wij onze vraag zoo ingekleed hebben, dat
leen de gelijkheid der exameneischen
trokken werd, maar ook die der examene-
deze laatste nu zijn behalve de examene-
examinatoren en kandidaten noodig. Over

In- en Verkoop
Adresbrieven
Telegrafische
Betalingen

Hollandsche Bank voor West-Indië

Heerengracht 471 **AMSTERDAM** Tel. 31290 en 35290
CURAÇAO **CARACAS**
VENEZUELA
Belast zich met alle Bankzaken op West-Indië,
Venezuela, Columbia en Midden-Amerika. 5008

Incasseeingen
Handelsinformaties
Rembours- en
Document.-Credieten

Jacqueline Baudet

Denneweg 126 Telephone 17245
LA HAYE 5119

Chapeaux pour Dames

de *Amigoe*, en daar juist hierin lag onze
dat de in Curaçao behaalde akten niet gelijk-
zouden zijn met de Nederlandsche, is door
Amigoe onze vrees niet weggenomen, zelfs niet
toegeven, dat de exameneischen minstens
zijn in beide landen.

rees gaan wij nu nader toelichten, altijd be-
ons van beter oordeel te laten overtuigen.
mer de kandidaten. De *Amigoe*-redactie zal
geven, dat het zwakke punt van den Cura-
de beheersching van het Nederlandsch.
de exameneischen te blijven — van de
wordt o.a. verlangd dat zij een niet
stuk proza uit de vreemde taal in het
Nederlandsch vertalen en omgekeerd. De exami-
Nederland vertalen dus uit het Engelsch
moedertaal en uit hun moedertaal in het
de Curaçaosche examinandi, die der bo-
e eilanden uitgezonderd, vertalen in
allen uit de eene vreemde taal in de an-
dit zeer belangrijke verschil mag o.i. de
in Curaçao bij de beoordeeling van het
niet dezelfde maatstaf aanleggen als die
land, althans niet wanneer hij dezelfde
gaven den *examinandus* voorlegt. En ge-
uitslagen der examens moeten wij aan-
die examinatoren dienovereenkomstig
verstaan, anders zouden die uitslagen veel
ger moeten zijn.

de examinatoren! Wij kunnen niet aan-
de *Amigoe* meent, dat de examencom-
Nederland en Curaçao gelijkwaardig zijn.
is voor de deskundige leden dezer com-
angewezen op haar eigen onderwijskrach-
zouden van de Curaçaosche onderwijzers
wijzeressen niet gaarne anders dan goed
haar hun bevoegdheid om voor L. O. bij-
examineeren zoo, dat de uit te reiken
gelijkwaardig zijn met de Nederlandsche,
toch in twijfel trekken. Dat zij deze be-
niet hebben, is niet hun schuld, en dat
Curaçao moet roeien met de riemen, die
weten wij ook. De *Amigoe* zal de des-
van den oud-directeur der Hendrik-
heer Kesler, althans tot 1915, wel niet
trekken en diens bijdrage in ons blad
l. l. zal der redactie wel niet zijn ont-
voor de jaren van 1916 af leze de redactie
eens over wat de *Koloniale Verslagen*
over het personeel van het openbaar on-
dat ook zijn leden voor de examencom-
de. Wij willen daaruit ook wel een bloem-
stellen, maar beloven dan geen opwek-
an de

gingen van den heer Meerdink, waarover
het heeft, zijn ons niet onbekend. Maar
heer Meerdink kon geen ijzer met handen
wat hij op papier zette, was in de prak-
niet aanstonds bereikt.

dat de Curaçaosche exameneischen „veel
en onoordeelkundig” zijn genoemd, kun-
dergelijke ondeugdelijke eischen behaal-
dat niet gelijkwaardig zijn met de Neder-
Wij kenden deze uitlating niet en vree-
de *Amigoe* aan de gehoopte gelijkstelling
zal hebben gedaan door dit hoogst on-
oordeel wereldkundig te maken.

Koloniale Raad.

vacature-Penso zijn als kandidaten aan de
gedragen de heeren Jossy Henriquez
Capriles.

Kamer van Koophandel.

laatste verkiezing voor leden van de Ka-
mer van Koophandel alhier werden herkozen de
J. P. C. Ecker, S. M. L. Maduro en geko-
zen G. J. Ferguson en Jossy C. Henri-
58 personen hadden bij deze verkie-
hun kiesrecht gebruik gemaakt.
(A. d. C.)

Uit den Vreemde.

Verzoeningspolitiek in Egypte.

groep van zaken in Egypte is een van aan-
verrassing.
den grooten oorlog wist Britsche invloed
aan te wakkeren om zich los van Turkije
Bij het Suez-kanaal wierpen de Engel-
kende versterkingen op. Na den vrede van
Egypte een tijd de weelde van twee
een die de Turksche suprematie nog

erkende, een die, los van Stamboul, door Britschen
steun sterk was. De laatste won 't. Maar de natio-
nalisten waren van oordeel, dat Egypte er niets bij
gewonnen had, Londen bemoeide zich veel meer
met den gang van zaken dan Constantinopel ooit
gedaan had.

Groot-Brittanje richtte zijn politieke bemoeienis
vooral op twee punten, de veiligstelling van het
Suezkanaal, en de overheersching van Soedan, de
grootte provincie, die onder gemengd Britsch-
Egyptisch bestuur stond en van welke voor de
toekomst belangrijke economische voordeelen
worden verwacht. De nationalistische partij sprak
zich ook ten opzichte van deze punten sterk tegen
de Britsche overheersching uit.

Het was vooral Saad Zagloel, die de nationalisten
inspireerde en die in geschrift, woord en daad
tegen de toenemende Britsche inmenging verzet
aanteekende. Het kwam tot zoodanige relletjes, dat
de Hooge Britsche Commissaris besloot Zagloel,
zonder vorm van proces, te doen oppakken. Hij
werd verbannen. Eerst werden de Seychelles-
eilanden tot ballingsoord aangewezen; om gezond-
heidsredenen werd hij naar Malta over gebracht,
en om dezelfde redenen werd hij in vrijheid ge-
steld. Na een verblijf tot herstel in Frankrijk, in
Egypte teruggekeerd, werd hij weer leider van de
nationalistische partij.

De partij groeide. Egypte heeft een kiesstelsel
gekregen. De kiezers hebben een nationalistische
meerderheid in het parlement gebracht, waardoor
Zagloel het leidende hoofd ervan geworden is. Zijn
verleden en dat van zijn partij indachtig, zou men
nu een poging tot uitbanning af althans tot zeer
ver terugdringen van den Britschen invloed heb-
ben kunnen verwachten. 't Tegenovergesteld ziet
men echter gebeuren, niettegenstaande de jongste
tijd de tegenstelling tusschen de partijen nog
scheen te hebben verscherpt.

Nadat de nationalisten zich in Soedan meer had-
den laten gelden dan Londen welkom was, zijn
toch relletjes te Chartoen aanleiding tot een zóó
doortastend optreden van Britsche zijde geworden,
dat er aan den Egyptischen invloed geen ruimte
meer werd gelaten. Na den geruchtmakenden moord
te Kairo gepleegd op den Sirdar der Britsche bezet-
ting in Soedan, nam Engeland daar de leiding der
zaken en de veiligheidsmaatregelen geheel over
(onlangs werd de terechtstelling gemeld van den
schuldige aan dien moordaanslag). Het was Zag-
loel nog, die, vooral in het voornaamste nationa-
listisch blad *Wafd*, opkwam tegen het onrecht
Egypte aangedaan, en die de relletjes veront-
schuldigde als uitgelokt door de Britsche wille-
keur.

Met die Soedanbezetting is 't heel eigenaardig
gegaan. Nadat Londen besloten had deze geheel
door Engeland te laten geven, had het toen-
malige ministerie Ziwar pacha tot het besluit
weten te brengen, om de 750.000 P.St., toudien uit-
getrokken op het budget voor het Egyptische aan-
deel in die bezetting, voortaan ter beschikking te
stellen voor de Britsche bezetting. Natuurlijk waren
Zagloel en de zijnen hierover verontwaardigd.

Het kabinet Ziwar bezweek en werd vervangen
door een ministerie Adli pacha Sjeken, terwijl,
zooals gezegd, Saad pacha Zagloel de leidende per-
soonlijkheid in het parlement werd.

Hoewel deze combinatie nu reeds sedert Mei be-
staat, heeft Zagloel geen der met heftigheid ver-
dedigde nationalistische eischen in de practische
politiek naar voren gebracht, noch de opheffing
geëischt van een der fel bestreden maatregelen.

Ministerie en parlement laten de buitenlandsche
en Britsche politiek liefst buiten bespreking. De
gevoeligheid van den Hoogen Britschen Commis-
saris in Egypte wordt ontzien. Toen in September
het budgetbedrag voor de landsverdediging aan de
orde kwam, waarbij zoowel over het geld voor de
weermacht in het algemeen — één miljoen P.St. —,
als over de 750.000 P.St. voor de Britsche bezetting
van Soedan beslist moest worden, verwachtte men
een rumoerige vergadering. Een drietal extremis-
ten gingen heftig te keer en stemden tegen, doch
overigens bleef 't bij kleine emoties, zonder tegen-
stemmen. Duidelijk bleek dat Zagloel de politiek
zóó leidt en beheerscht.

De verklaring, die voor dit verschijnsel wordt
bijgebracht, voldoet niet, maar een andere is toch
ook niet te vinden. Er worden twee overwegingen
bijgebracht, waardoor Zagloel getemd zou zijn. Zijn
deze al bezwaarlijk als voldoende te aanvaarden,
nog moeilijker valt 't ze als afdoende te beschou-

FIRMA
J. L. RICHEL
VOOR
**HAARDEN
KACHELS**
WESTEINDE 224
's-GRAVENHAGE

EEN DEZER DAGEN ZAL VERSCHIJNEN ART, RELIGION AND CLOTHES

a Collection of Essays by
HERBERT ANTCLIFFE

CONTENTS

Foreword	12. Monsieur Massanet.
1. Art, Religion and Clothes.	13. Händel and Brahms: A Comparison.
2. Religion and Aesthetics.	14. The Significance of Scriabin.
3. Austerity and Beauty.	15. Space and Spacing in Music.
4. Limitations and Art.	16. National Flavour in Music
5. Art and the Holidays.	17. The Imperial Spirit in Music.
6. Music and Manners.	18. More about History and Music.
7. Two Views of Opera.	19. The Necessity of Music in War-Time.
8. Impulse in Composition and Interpretation.	20. J. S. Bach and Emotion
9. Schumann: A German Event.	
10. Robert Schumann: An Anniversary Estimate.	
11. The Real Liszt.	

Dit boek, gedrukt op goed papier en keurig gebonden zal slechts bij intekening uitgegeven worden.

Men gelieve zoo spoedig mogelijk inschrijvingen te zenden aan de Administratie van het „Koloniaal Weekblad”, Nobelstraat 20, Den Haag.

De prijs zal zijn f 4.50.

S

■■■■ EEN MOOI EN PRACTISCH ■■■■
GESCHENK
IS
MODERNE KOOKKUNST
VAN FRANÇOIS BLOM
GEBONDEN IN LINNEN STEMPELBAND
f 5.50 :: f 5.50
VERKRIJGBAAR BIJ DEN BOEKHANDEL EN BIJ
DE UITGEEFSTER NOBELSTRAAT 20 DEN HAAG
N.V. DRUKKERIJ TEN HAGEN

WAAROM

is het adres voor alle Repatrieerenden bij ons?

OMDAT

onze Meubelen in onze EIGEN fabriek worden vervaardigd en wij dus ALLES garanderen en UITERST billijke prijzen berekenen. Aanbev.

GEBS. J. & A. JUNGESCHLÄGER
JAN HENDRIKSTRAAT 19 - DEN HAAG

DE N.V. BEGRAFENIS-ONDERNEMING
„SIMPLICITAS”
VAN W. J. INNEMÉE & ZONEN TE 'S-GRAVENHAGE
IS ONMIDDELIJK IN HET BINNEN-EN
BUITENLAND TE ONTBIEDEN VOOR REGELING
VAN EEN TRANSPORT, BEGRAFENIS OF CREMATIE
KANTOREN: DENNEWEG 71-73
GARAGES, KISTENMAKERIJ EN DRUKKERIJ: HOOIKADE 43-57
TELEFOON: 11314 EN 12890

WARMWATER

Gratis G.E.B. warmwater-installatie

INLICHTINGEN:

M. A. VROLIJK

Thomsonlaan 41 Telef. 35618

'S-GRAVENHAGE
Alle voorkomende reparatiën
tegen concurrerende prijzen.

N.V. Brandstoffenhandel „DE CENTRALE” SCHEVENINGEN

Tel. 51313 - Pinkstraat 27 - Tel. 51313

levert uitsluitend prima kwaliteit
Engelsche-, Belg.-, Duitsche- en Hollandsche
Brandstoffen,
beslist steen- en gruisvrij.

Prompte bediening. Billijke prijzen.

NEEMT PROEF.

Aanbevelend, C. VERHEIJ Wzn., Directeur.

ALS DE RECLAME ONTBREEKT,
MIST DE ZAAK DE STUWENDE
KRACHT,
DIE HAAR HOGER OPVOERT

ONROESTBAAR STAAL

Tafel-, Dessert- en Fruitmessen worden niet meer aan-
getast door azijn, mosterd, fruit, enz. Messenplank
onnoodig. Alleen afwassen. Voordeelige prijzen 5043

Het Ideaal voor de Tropen

FONDERIE'S STAALWARENHANDEL

Gevestigd Ao. 1839 Achterom 17, Den Haag Tel. 13602
Alle Staalwaren in de grootste sortering verkrijgbaar

wen voor den volslagen ommekeer van de geheele
nationalistische partij.

Zagloel's gezondheid wordt, in verband met zijn
leeftijd, als eigenlijke oorzaak van zijn volgzaam-
heid beschouwd. Nu hij van oppositieleider toon-
aangevend leider is geworden zou hij tot 't inzicht
zijn gekomen dat het met Engeland slecht kersen-
eten is. De weg via „los van Engeland” is een on-
zekere, zeker een lange. Kon hij verzoend met Lon-
den aan 't roer komen, dan ware dadelijk meer te
bereiken en hij zou de groote man in Egypte zijn.
Misschien staat de politiek van Hertzog in Zuid-
Afrika hem wel voor den geest. Hij zou 't er nu
dan op gezet hebben door en in samenwerking met
Adli pacha Sjekes het vertrouwen te winnen van
Londen, dat, zijne oppositie vergetende en verge-
vende, hem de leiding zou geven, onder het oog
van den Hoogen Britschen Commissaris.

Om aan dit streven kleur te geven, brengt hij
volksbelangen van onmiskenbare betekenis, als
landbouwverbetering en volksoontwikkeling naar
voren. Men kan zich over deze verzoening en mee-
gaandheid slechts verheugen, maar verrassend blijft
de omzwenking hierom toch.

De andere oorzaak ervoor bijgebracht is, de actie
der extremisten, die Zagloel en de nationalist
zou hebben doen terugdeinzen voor de uiterste
consequenties van de zelf op touwgezette agitatie.
De Fellah's, evenals de negers uit de Fransche
Afrikaansche koloniën, in groot aantal naar het
grote strijdperk gedreven, kwamen met nieuwe
denkbeelden terug, waren niet meer tevreden, slo-
ten zich bij de nationalist aan. Maar velen hun-
ner bleken ook toegankelijk voor de nog verder
reikende communistische beloften en voorspieg-
elingen. Hoewel in het parlement nog slechts door
een gering aantal vertegenwoordigd, laten de extre-
misten zich zoo gelden, dat Zagloel in hun optre-
den geen steun, doch integendeel een bedreiging
ziet. Dit zou dan mede reden zijn dat hij het ver-
trouwen in een nationalistische zelfstandigheids-
politiek verloren zou hebben.

Willen zij die nu de leiders zijn der Egyptische
politiek de buitenlandsche kwestie laten rusten,
toch kan Egypte 't niet zonder buitenlandsche
medewerking stellen. Daarom is de minister van
buitenlandsche zaken Sarwat pacha met een zen-
ding naar de hoofdsteden van de voornaamste
W.-Europeesche staten gezonden, ter inleiding van
een politiek, die Egypte als zelfstandig lid in den
Volkenbond zou doen opnemen, die de beveiliging
van het Suezkanaal onder de auspiciën van den
Volkenbond zou toevertrouwen aan een Britsch-
Egyptische weermacht, die Soedan weer onder ge-
mengd Britsch-Egyptisch bestuur zou stellen, en
die een gewijzigd stelsel van gemengde rechtban-
ken (waarborgen voor vreemdelingen en minder-
heden) zou bezorgen. Compromis en overeenstem-
ming dus, in plaats van haat en onverdraagzaam-
heid.

Berichten der Afdeelingen.

Afdeeling Nijmegen.

NAAR AANLEIDING DER TENTOONSTELLING.

De heer Uiterwijk heeft van de tentoonstelling 5
goed geslaagde kiekens gemaakt, die een overzicht ge-
ven van de tentoongestelde voorwerpen. Bovendien
was de heer Uiterwijk zoo vriendelijk de negatieven
ter beschikking van het Bestuur te stellen. Degenen,
die eventueel afdrucken hiervan wenschen à f.0.15
per stuk worden verzocht, hiervan opgave te willen
doen aan het Secretariaat.

PROGRAMMA 1927.

Zaterdag 15 Januari 1927, te 2.30 uur namiddag,
Jaarlijksche Algemeene Vergadering in de groote foyer
van de Stadsschouwburg.

Voorloopige agenda:

1. Opening.
 2. Voorlezing notulen der alg. verg. van 1926.
 3. Jaarverslag secretaris 1926.
 4. Jaarverslag penningmeester 1926.
 5. Verkiezing Bestuursleden. Aftredend zijn de H.H. Verniers van der Loeff, Luitjes en Gescher.
 6. Benoeming commissie van verificatie.
 7. Aanwijzing afgevaardigde ter Alg. verg. en plaatsvervangend afgevaardigde.
 8. Rondvraag.
 9. Javaansche dans.
 10. Lezing met lichtbeelden van den heer Valderpoort, Directeur eener Inlandsche Zendingschool, oyer: „Sangir en de Sangireezen”.
- Zaterdag 29 Januari 1927: Societetsmiddag in de

Dr. RABINDRANATH TAGOR Het Centrum der Indis Cultuur

PRIJS f 0.

N.V. „ADI-POESTAKA” - 'S-GRAVENHAGE

foyer van de Stadsschouwburg, waar o.a.
vertoond zal worden.

Februari: economische lezing.
Maart: Prof. L. v. Vuuren, Hoogleraar aan
universiteit te Utrecht, over: „Nederlandsch
zijn sociaal-culturele betekenis”, met licht-
films.

April: historische lezing (indien de kas
laat).

Het Bestuur grijpt deze gelegenheid
de leden aan te sporen, nieuwe leden te
leden brachten reeds elf nieuwe leden aan
leden, hoe uitgebreider programma.

De Secretaris

B. v. d. Berghstraat 74.

Afdeeling Utrecht.

VOORDRACHT PR. VERTENTEN.

Donderdag 13 Januari zal door Pastoor
in 't Gebouw voor Kunsten en Wetenschappen
's avonds een lezing gehouden worden over
onder de kopsnelers van Nieuw-Guinea
kelijk voor leden en begunstigers van de afde-
omstreken.

't Bestuur wijst op het groote succes, dat
had in de afdeelingen Amsterdam en 's-Graven-

Mededeelingen.

Van het Dagelijksch Bestuur.

RAMP SUMATRA.

Het bedrag van f 3114.64, ingezameld
der slachtoffers van de aardbevingsramp ter
Westkust (zie de laatste opgave in het K. W.)
bedrag de afzonderlijke verantwoording is
geworden en accoord bevonden door een
Dagel. Bestuur, ten overstaan van den Secre-
ningmeester dezer Vereeniging, is overge-
den Penningmeester van het Oranje-kruis te

Door het Hoofdcmité tot steun van de
van deze ramp werd een beroep gedaan
middeling dezer Vereeniging voor den
een 386-tal photo's van het verwoeste Padang
waarvan de opbrengst rechtstreeks zal worden
maakt aan het Secretariaat van het Uitvoer-
te Padang.

Deze photo's zijn verkrijgbaar aan het
van Oost en West, Heulstraat 17, den Haag
gemiddeld per stuk.

HH. Secretarissen en Penningmeesters
zoo veel noodig, herinnerd aan art. 5 van
Reglement der Vereeniging, luidende:

Elk afdeeliningsbestuur zendt jaarlijks vóór
aan het Hoofdbestuur eene alfabetische
leden van de afdeeling op 1 Januari, met
van ieders contributie of bijdrage, en adres
een opgave van de bestuursleden met ver-
functie en een opgave van ingestelde com-
vermelding der commissieleden.

Elk Afdeeliningsbestuur zendt jaarlijks vóór
Maart aan het H.B.:

a. het verslag over het afgelopen jaar
ding van den toestand op 31 December van
jaar en der resultaten welke verkregen zijn
tingen door de afdeeling in het leven gero-

b. een geldelijke afrekening;
c. een opgave van onderwerpen welke
op de jaarlijksche algemeene vergadering
wenscht te zien;

d. een kandidatenlijst, houdende opgave
betal candidaten voor de mogelijk voor
opvallende plaatsen in het H.B.

P.S. Men gelieve a en b tegelijkertijd te

NEDERLANDSCH INDONESISCH VERBOND JONGEREN-ORGANISATIES

beschermheer: Prins Soerjodiningrat van

Het Nederlandsch Indonesisch Verbond
voor op Zaterdag 15 Januari 1927 een ge-
nesischen Kunst-avond te geven in het
Steden, Buitenhof, Den Haag.

Er zal een uitsluitend Indonesisch pro-
den uitgevoerd, bestaande uit verschillende
enkel- en dubbel-dansen, waaronder een Or-
piekengevecht, een Boegineesch-Javaansche
komisch tandak-nummer. Een korte inlei-
betekenis van den Javaanschen Dans zal
sen voorafgaan. Voorts zal een nummer
muziek gegeven worden (Gamelan, Kronj-
Ambonsche volkswijzen), terwijl een
film over de Vorstenlanden voor de
Nederland op dien avond vertoond zal
Een bal zal den avond besluiten.
Behalve introductiekaarten voor de leden

van O. en W., eet steeds
**KLINK'S FIJNE BELEGDE
 ROODJES** PEKELVLEESCH
 ROASTBEEF
 HAM, ENZ.
 W. F. KLINK,
 Wagenstraat 109a - Den Haag - Tel. 17811
 Wordt ook thuis bezorgd.

HENNY & Co.

Anna Paulownastraat 62a

DEN HAAG

TEL. { 36910
 31144

EFFECTEN
 PROLONGATIEN
 WISSELZAKEN

UITZENDING VOOR 'S LANDS DIENST IN
 NEDERLANDSCH-INDIË, SURINAME EN CURAÇAO.

- b. onderwijzer en onderwijzeres bij het M.U.L.O. (vereischte bevoegdheden):
 1. hoofdakte en akte wiskunde;
 2. hoofdakte en twee der volgende bijakten: Duitsch, Engelsch, teekenen, landbouwkunde, tuinbouwkunde en Fransch;
 3. hoofdakte en middelbare Akte A Engelsch of Fransch of Duitsch;
 4. hoofdakte en akte middelbaar teekenen;
 c. Jeraar bij het openbaar middelbaar onderwijs in de Nederlandsche taal;
 d. idem Duitsche taal (volledig bevoegd);
 e. idem geschiedenis (volledig bevoegd);
 f. idem ervaren phycicus (doctor of doctorandus wis- en natuurkunde);
 g. gouvernementarts bij den dienst der volksgezondheid (dienstverband 3 of 5 jaren);
 h. psychiater bij den dienst der volksgezondheid (dienstverband 3 of 5 jaren);
 i. verpleegster voor den dienst der volksgezondheid en voor het krankzinnigenwezen;
 j. technoloog voor de Zeevisscherij;
 k. predikant bij de Protestantische Kerken;
 l. accountants- en adjunct-accountants voor den Gouvernementsaccountantsdienst;
 m. politiecommissarissen en politie-opzieners bij de Algemeene Politie;
 n. officier van gezondheid 2de klasse (in vasten en tijdelijken dienst);
 o. militair apotheker 2de klasse (in vasten en tijdelijken dienst).

29. Uitzending voor 's Lands dienst in Suriname:
 2 hoofdonderwijzers.

30. Uitzending voor 's Lands dienst in Curaçao:
 a. 2 hoofdonderwijzers;
 b. 1 hoofdonderwijzeres;
 c. 1 onderwijzeres.

Zij, die voor uitzending tot eene dezer betrekkingen in aanmerking wenschen te komen, kunnen zich tot het verkrijgen van inlichtingen wenden tot het Ministerie van Koloniën, 9de afdeling, onderafdeling A.B. (voor de betrekkingen, genoemd onder 10, a t/m m), tot de 8ste afdeling (voor de betrekking onder 10, n en o) en tot de 10de afdeling (voor de betrekkingen onder 29, en 30).

Mutatiestaat van 28 Dec. tot 4 Jan. 1927.

Nieuwe Leden: Geïntroduceerd door:

- Hoofdonderwijzer, Amsterdam, Nassaukade
 Knokke van der Meulen, Oud Hoofdadm.
 Mij., Baarn, Huize „Liliane”, Wilhelmina-
 (behoort tot de Afd. Amersfoort) ...
 Weduwe J. Haak, Haarlem, Westerhout-
 Leerman, Leeraar M. O., Nijmegen, Javastraat
 Gemeente-Archief Den Briel f 5.—
 Hoofweg, Directeur Utrechtsche Hypotheek-
 recht, Maliebaan 102
 O.-I. Ambtenaar m.v., Den Haag, Fahren-
 368a, f 5.—
 Den Haag, Nicolaistraat 21, f 5.—
 Schielsen, Oud-Kolonel N.-I. L., Zeist, Drie-
 weg 9, f 5.— (behoort tot de afd. Utrecht)
 Administrateur onderneming „Mabar”
 Administrateur onderneming „Soengei
 te Medan, f 10.—
 Schellekens, Administrateur onderneming
 te Medan, f 6.—

Rectificatie: J. W. Erkelens, Administrateur der Vezel-
 onderneming „Kali Gambang” te Bliar, f 10.—

Nieuwe Begunstigers:

Penningmeester Afd. Utrecht.

Af schrijven:

Ir. J. Manshof, Utrecht, Oude Gracht 129.
 H. K. Knottenbelt, Zeist, Boschlaan 31 (afd. Utrecht).

Adresveranderingen:

H. M. G. Dikshoorn, Gep. Dirigerend Off. v. Gez. N.-I.
 L., van: Hotel Pomona, Den Haag, naar: Hotel „Beau
 Séjour” te Engbrien-les-Bains (bij Parijs), f 5.—
 C. R. C. Isselt, Den Haag, van: Jozef Israëllaan 9 naar:
 Daendelsstraat 75.
 D. M. Hollestelle, Adm. Ambt. B.B., is geplaatst te Kwa-
 la-Simpang (S. O. K.).
 J. A. H. S. Hanozet Gordon, van: Parijs naar: Nice,
 Boulevard Dubouchage 25, Hotel Albion.
 Mr. J. W. A. Boots, Controleur B.B., van: Den Haag,
 Thomsonlaan 20, naar: Weltevreden, Dep. B.B.
 P. H. Willemsse, Assistent-Resident, thans te Weltevre-
 den, Laan Raden Saleh 48.
 H. Hofman, Inspecteur P.T.T., thans afdelingschef te
 Soerabaja.

DEN HAAG

Fa. J. L. RICHEL Azn.

WESTEINDE 224

HUISHOUDELIJKE ARTIKELEN

IJZERWAREN - GEREEDSCHAP

HAARDEN - KACHELS

FORNUIZEN in groote sorteering

Firma W. H. DE RUITER

1e Obrechtstraat 76-78 b/d Wald. Pyramontkade

GEVESTIGD 1893 - TELEFOON 32581

Wijnen, Gedistill., Bieren en Bronwater.

PUNCH !!!

Sedert 33 jaar de renommée van ons huis

De Ruiters Punch onovertroffen
 NEEMT PROEF

5281

CITY-THEATER

vertoont vanaf Vrijdag 7 Januari a.s.,

het nieuwste Weensche Filmwerk

DE BRANDSTICHTERS
 VAN EUROPA

waarin de Hoofdrollen vertolkt worden

door de GROOTSTE WEENER TOONELSPELERS

TEN TOONEELE:

MARCEL BARGER

NIEUW INTERNATIONAAL REPERTOIRE

VERSCHENEN:

NOTO SOEROTO

NIEUWE FLUISTERINGEN

(IN RHYTHMISCH PROZA)

MET PORTRET VAN DEN DICHTER

BANDVERSIERING VAN Ir. G. FRIEDHOFF, ARCH.

Gedrukt op Oud-Hollandsch papier en genummerd van
 1-500.

Alleen gebonden verkrijgbaar.

Prijs f 3.50.

Reeds bij het verschijnen als bijdragen in *Oedaya* schreef
Het Vaderland: — „die zich in vorm en wezen vol-
 komen harmonisch aansluiten bij de vroeger door Noto
 Soeroto gepubliceerde *Fluisteringen* van den Avondwind,
 en deze dikwijls nog overtreffen in innigheid van toon,
 rijpheid van klank en diepte van zuiver gevoel.” —

Uitgave v. d. N. V. „AI-POESTAKA”, en Haag

Volharding voert tot doel

Adverteer voordurend

G. J. R. VAN DER GAAG & ZONNEN
 GROENMARKT 27
 TELEPH. No. 12512 DEN HAAG
 DROGERIEN :: CHEMICALIËN
 DEPÔT DER MEEST BEKENDE BINNEN-
 EN BUITENLANDSCHE SPÉCIALITÉS 5023

C. HOYNG
 SPUISTRAAT 20-22 DEN HAAG
 AMSTERDAM - UTRECHT
KRISTAL - PORSELEIN
 VAZEN, BLOEMPOTTEN, ZUILEN MET
 POTTEN, KLOKSTELLEN, ENZ., ENZ.,
 UIT DE PLATEELBAKKERIJ
 „ZUID-HOLLAND" TE GOUDA 5027
 MAIL- en HUTKOFFERS in alle afmetingen
 Garantie voor gave overkomst

TOKO BOGOR
 SUEZKA I 5-DEN HAAG-TEL. 33472
 STEEDS HET BESTE VOOR DE
RIJSTTAFEL
 JAVA-THEE 5207
 CHINA- EN CEYLON-THEE
 Zeer voordelig — Directe aanvoer

WISBRUN & LIFFMANN
 Veenestraat 35-37 - Tel. 12503 - Den Haag
 DAMES MODEARTIKELEN.
 ZIJDEN STOFFEN, FLUWEELEN, KANTSTOFFEN.
 ALLE SOORTEN GARNEERINGEN. ENZ.
 BALARTIKELEN. 5022

EEN VERSTANDIG ZAKENMAN
 doet verstandige dingen.
 Hij zorgt voor een goed ingerichte administratie, kundig personeel, een net ingericht kantoor, om zijn klanten behoorlijk te ontvangen en bedienen, Natuurlijk levert hij ook prima artikelen. Zijn firma moet een goeden indruk maken op zijn klanten en op hen, die hij tot zijn klanten wil maken. Daarvoor zorgt hij ook, dat zijn handelsdrukwerk een correcten indruk maakt, zoowel wat betreft stijl als uiterlijk. Ook zijn reclamewerk moet er aantrekkelijk uitzien, want hij weet, dat slecht reclamewerk wel drukwerk, maar geen reclame zou zijn. Hij zoekt dus voor zijn drukwerk een drukker die zoo goedkoop mogelijk is, maar niet ten koste van de kwaliteit van het drukwerk. Hij weet, dat dan de zuinigheid de wijsheid zou bedriegen. Dergelijk verstandige zakenlieden bestellen tot hun groote tevredenheid hun drukwerk bij een der beste drukkerijen van Den Haag S

N. V. DRUKKERIJ TEN HAGEN
 DEN HAAG NOBELSTRAAT 20 - TEL. 11987

Confiserie en Chocolaterie Royales
J. A. KRUL
 Salon de Rafraichissements 5015
 NOORDEINDE 44 DEN HAAG

HOTEL „DE TWEE STEDEN" RESTAURANT „DE TWEE STEDEN"
 Buitenhof Telefoon Nos. 15950 - 15951 - 10062 's-Gravenhage
FAMILIE HOTEL EERSTE RANG IN HET CENTRUM DER STAD
 SPECIALE TARIËVEN VOOR LANGDURIG VERBLIJF KAMERS MET STROOMEND WATER EN PRIVE BAD
 THE DANSANT - DINER CONCERT ROEMEENSCH ORKEST
 UITSTEKENDE KEUZE GERENOMMEERDE WIJNKELDERIJEN

Vereeniging „OOST en WEST"
 HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 'S-GRAVENHAGE.

STUDIE-COMMISSIE. De gedelegeerde dezer Commissie, de Heer J. C. HIETINK, Prins Mauritsplein 23, Haag, Tel. 50752, neemt belangeloos de zorg op zich van in Nederland vertoevende kinderen en lieden uit Oost- en West-Indië, die hier te lande geen familie of kennissen hebben, die dit kunnen of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstreckende op elk gewenscht tijdstip personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende. Men wende zich tot den Secretaris, Heer J. C. HIETINK, 's-Gravenhage, Telef. 14519, Bureau-uren 10—12 v.m. en 2.30—4 n.m. Schriftelijke verzoeken om informatie, zonder bijvoeging van porto voor de beantwoording worden als regel buiten beschouwing gelaten.
TEHUIS VOOR INDISCHE STUDENTEN, Prins Mauritsplein 23, Den Haag, Telef. 50752. Dit bureau biedt aan studeerenden van alle landaarden uit Oost- en West-Indië, wier ouders niet in Nederland wonen, tegen matigen prijs een tijdelijk verblijf aan, desgewenscht met hulp en voorlichting. Het bureau richt tot den Directeur, den Heer J. C. HIETINK of den administrateur, den Heer W. MEIJER, Prins Mauritsplein 23, 's-Gravenhage, waar Ned.-Ind. bedienden een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Het bureau richt tot den Directeur, den Heer F. DE MUNNIK, Telef. No. 50248.
LEESZAAL, Heulstraat 17. Bevat de actueele lectuur betreffende Oost- en West-Indië.
NEDERLANDSCHE REISVEREENIGING (Anna Paulownastraat 48, Den Haag). Samenwerking met de reisgelegenheid aan hen die uit Nederland naar Indië gaan en omgekeerd, op de landreis in Europa reisgelegenheid verstrekkend als waarborg voor een billijke en belangwekkende reis.
BUREAU VOOR ADVIËZEN op huishoudelijk- en maatschappelijk gebied, onder leiding van de Heer J. Franco Mendes—Calisch en L. Kappéjne van de Coppello—Wijgers. Spreekuur Donderdagmiddag 2—4 en volgens afspraak, Nic. Maesstraat 57, Amsterdam, Tel. 22492.
 Aan dit bureau is een cursus verbonden ter opleiding van vrouwen en meisjes die naar Indië gaan.

** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West", Heulstraat 17 en bij den Heer MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

- a. 1. Een boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn. (Tweede druk) Prijs: f 0.50 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
2. Onze Oost, II. Iets over den Inlander en zijn Zieleleven, door T. J. BIZZEL. Prijs: f 0.05 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
- b. Onze West Tweede druk bestaande uit:
 1. De Kolonie Suriname, door FRED. OUDSCHANS DENTZ;
 2. De Kolonie Curaçao, door Mr. B. DE GAAY FORTMAN. Prijs: f 0.50 en f 0.06 frankeerkosten.
- c. Staats- en particuliere betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen: Werkjes met Vooruitzichten.
 - No. I. De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië. (Thans in revisie). Prijs: f 0.75 per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
 - No. II. De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie. (Thans in revisie). Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - No. III. De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië. (2de verbeterde druk). Prijs: f 0.50 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
 - No. IV. De Ingenieur in Nederlandsch-Indië. (Op nieuw herzien). Prijs: f 0.75 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - No. V. De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië. Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - No. VI. De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië. (Op nieuw herzien). Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - No. VII. De Vooruitzichten van den Nederlandschen Arts in Nederl.-Indië, zoomede verplegers en verpleegsters, militaire apothekers bij den Burgerlijken Militairen Geneeskundigen Dienst aldaar. (Op nieuw herzien). Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
 - No. VIII. De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in Nederlandsch-Indië. Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - No. IX. De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië. (Op nieuw herzien). Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - No. X. De Ambtenaar bij den Post-, Telegr.- en Telef.dienst in N.-I. (Op nieuw herzien). Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
 - No. XI. De Geëmpl. bij de Rubber-(caoutch.) cultuur en bij eenige Bergcultures in Nederlandsch-Indië. Prijs: f 0.40 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

- Onze Koloniën. Prijs f 0.35 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
Serie I. No. 1. Nederlandsch-Indië en de handel. 2. Indische toestanden gezien door een inlander. 3. Het leven van den bestuursambtenaar in het binnenland. 4. Sarikat-Islam. 5. De Spikernijverheid in Nederlandsch-Indië. 6. De afschaffing van de laatste heerendiensten op Java. 7. Denkbeelden der Inlanders van onzen Indischen Archipel omtrent het ontstaan van ziekten. 8. De Europeesche vrouw in Indië. 9. De bosschen van Nederl.-Indië, hunne benutting en verzorging. 10. Over de Kolonie Suriname.	Serie II. No. 1. De militaire positie van Nederlandsch-Indië. 2. Het Javaansch tooneel. 3. Het spoor- en tramwegwezen in Nederlandsch-Indië. 4. De theecultuur op Java. 5. 's Lands Plantentuin te Buitenzorg. 6. Een doode taal in Indië. 7. De inlandse dorpsgemeenschap op Java. 8. De rijstteelt in Nederlandsch-Indië. 9. De Javaan gelijk hij schijnt en is. 10. Brandende Koloniale Vraagstukken.

Bovenstaande werkjes zijn ook verkrijgbaar bij den oofdverleggenwoordigen der Vereen. in Ned.-Indië, den Heer Mr. K. FAUSER, Tandjong Balei, Sumatra's Oostkust.

Koninklijke Paketvaart-Maatschappij.
 Geregelde mail-, passagiers en vrachtgoederendienst.
 tusschen de havens in den Nederlandsch-Indischen Archipel, in verbinding met Singapore, Penang en Australië
 Uitvoerige dienstregelingen zijn verkrijgbaar bij de Directiën te Amsterdam en te Batavia. 5215

Zeebaboe's en Jongens
 beschikbaar.
 Te bevragen in „PERSINGGAN"
 Advies Bureau en Tehuis voor Nederl.-Ind. Ind. 5021
 van Boetzelaerlaan 2 DEN HAAG